

Beleidsplan 2019-2023

vlaamsekunstcollectie
KUNSTHISTORISCHE MUSEA ANTWERPEN BRUGGE GENT LEUVEN OOSTENDE

**Rol:
Beeld- en databeheer voor musea**

**Strategische doelstellingen,
Operationele doelstellingen
en Acties**

Strategische en operationele doelstellingen	5
SD 1 De Vlaamse kunstcollectie wil musea ondersteunen om hun gedigitaliseerde content op een duurzame wijze te beheren. (Contentlaag).....	6
SD 2 De Vlaamse kunstcollectie wil musea ondersteunen om hun gedigitaliseerde content voor hergebruik ter beschikking te stellen. (Verbindingslaag).....	7
SD 3 De Vlaamse kunstcollectie wil musea ondersteunen om op hun gedigitaliseerde content een dienstenlaag te bouwen en aldus meerwaarde te creëren.....	8
SD 4 De Vlaamse Kunstcollectie wil musea helpen om door het automatiseren van specifieke museumprocessen efficiënter en effectiever te werken.	8
OD 1. De Vlaamse kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, ondersteunt (groepen van) geïnteresseerde musea in het normaliseren en verrijken van metadata en het voeren van een organisatie-specifiek beeldbeleid.	10
Actie 1.1 De Vlaamse kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea bij het normaliseren van de metadata.....	10
Actie 1.2 De Vlaamse kunstcollectie introduceert IIIF-metadata ten behoeve van de geïnteresseerde musea binnen een organisatiespecifiek beeldbeleid.	12
Actie 1.3 De Vlaamse kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea projectgewijs bij het implementeren van het Engels in de metadata.	14
Actie 1.4 De Vlaamse Kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea in het opzetten van specifieke digitale crowdsourcingsacties.	14
Actie 1.5 De Vlaamse Kunstcollectie ondersteunt processen om de informatie in museumbibliotheken, de museumarchieven en het museumonderzoek te normaliseren en het gebruik ervan te automatiseren.	15
Actie 1.6 De Vlaamse Kunstcollectie voorziet in een dashboard/strategie voor de monitoring van de kwantiteit en de kwaliteit van de metadata van geïnteresseerde musea.	15
Actie 1.7 De Vlaamse Kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea in het opstellen van een organisatie-specifiek gelaagd licentiemodel en de implementatie ervan.	16
OD 2. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, compileert, onderhoudt, documenteert en promoot een flexibel en open informatiesysteem dat geïnteresseerde musea moet toelaten hun gedigitaliseerde collectie voor hergebruik ter beschikking te stellen.	17
Actie 2.1 De Vlaamse Kunstcollectie zal haar kennis en expertise inzetten om mee na te denken over een duurzame en coherente integratie van de gecentraliseerde provinciale erfgoeddatabanken. De Vlaamse Kunstcollectie wil deelnemen aan het opzetten van een registratieplatform voor musea, voortbouwend op de gecentraliseerde provinciale erfgoeddatabanken.	19
Actie 2.2 De Vlaamse Kunstcollectie ontwikkelt, onderhoudt, documenteert, vernieuwt en promoot een Datahub-infrastructuur voor geautomatiseerd hergebruik van de content van (groepen van) geïnteresseerde musea.	20
Actie 2.3 De Vlaamse Kunstcollectie compileert, onderhoudt, documenteert, vernieuwt en promoot een IIIF-beeldinfrastructuur voor geautomatiseerd hergebruik van IIIF-conforme beelden van (groepen van) geïnteresseerde musea.	22
OD 3. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, werkt, samen met Packed vzw en andere organisaties, aan permanente visievorming, onderzoek en ontwikkeling betreffende digitalisering in de museumsector.	25
Actie 3.1 De Vlaamse kunstcollectie biedt transparantie over strategie, doelstellingen, acties en intenties aan partners, musea, hergebruikers,	25
Actie 3.2 De Vlaamse Kunstcollectie zet zowel een ontwikkelaars- als een gebruikerscommunity op rond het flexibel en open informatiesysteem voor musea.	27

Actie 3.3 De Vlaamse Kunstcollectie verkent en introduceert, in overleg en samen met musea, (ver)nieuwe(nde) vormen van hergebruikdiensten.....	28
Actie 3.4 De Vlaamse Kunstcollectie participeert in het internationale netwerk dat zich engageert in de digitaliseringsstrategieën ten behoeve van musea.....	29
OD 4. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, zet internationale presentatie- en aggregatietools op met (groepen van) geïnteresseerde musea en maakt zo de gedigitaliseerde collecties zichtbaar voor verschillende gebruikersgroepen.....	30
Actie 4.1 De Vlaamse Kunstcollectie is voor de geïnteresseerde musea aggregator voor tal van internationale platformen en portalen én stelt hiertoe zijn Open Informatie Systeem ter beschikking.....	31
Actie 4.2 De Vlaamse Kunstcollectie biedt aan geïnteresseerde musea de mogelijkheid om aan te sluiten bij nieuwe en/of gezamenlijke vensters op de collecties.	32
Actie 4.3 De Vlaamse Kunstcollectie biedt aan de geïnteresseerde musea technisch en inhoudelijk advies bij de keuze en de invulling van platformen voor collectie-ontsluiting en user-driven en andere hergebruikapplicaties.	33
OD 5. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, helpt (groepen van) geïnteresseerde musea om hun museale processen sterker te automatiseren.	34
Actie 5.1 De Vlaamse kunstcollectie verkent, samen met de geïnteresseerde musea, geautomatiseerde planningsinstrumenten die van nut kunnen zijn voor de museale sector.....	35
Actie 5.2 De Vlaamse Kunstcollectie verkent, samen met de geïnteresseerde musea, de mogelijkheid van een gezamenlijke museumwebshop.	35
OD 6. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt van museumcollecties, wil, in samenwerking met andere erfgoedactoren en formele en informele leerinstanties, werken aan digitale competenties en vaardigheden. De Vlaamse Kunstcollectie biedt hiertoe vorming, opleiding en hands-on ondersteuning.	37
Actie 6.1 De Vlaamse Kunstcollectie wil, samen met Packed vzw en andere actoren, bijdragen aan de digitale competenties en vaardigheden van vrijwilligers en professionelen in de museumsector, en aan de erfgoedvertrouwdheid bij de professionelen in de IT-sector.	38
Actie 6.2 De Vlaamse Kunstcollectie biedt, waar nodig, hands-on en structurele ondersteuning op de museale werkvloer.	38
OD 7. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, confirmeert zich tot de internationale norm met betrekking tot het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.	39
Actie 7.1 De rol, de bevoegdheden, de samenstelling en de werking van de bestuursorganen van de Vlaamse Kunstcollectie staan ten dienste van de doelstellingen en de missie van de organisatie.....	41
Actie 7.2 De bestuursorganen van de Vlaamse Kunstcollectie erkennen het belang van de interne en externe stakeholders. Bij de strategische beslissingen houden de bestuursorganen rekening met deze stakeholders.	42
Actie 7.3 De Vlaamse Kunstcollectie werkt binnen de contouren van de relevante wetgeving (Vlaamse decreten, Belgische Wetten en Europese richtlijnen).	43
Actie 7.4 De Vlaamse Kunstcollectie garandeert de betrouwbaarheid van de financiële en andere bedrijfsinformatie.....	44
OD 8. Operationele doelstelling: Samen met de Vlaamse Kunstcollectie vzw zet MuseumX/OrganisatieY in op een praktijkgerichte krachtenbundeling met andere Vlaamse musea.	46
Actie 8.1 Museum X/OrganisatieY schrijft voor de realisatie van haar digitale strategie mee in op de doelstellingen en acties van de Vlaamse Kunstcollectie, het digitaal knooppunt voor museumcollecties.	46

Actie 8.2 Museum X/OrganisatieY zet in op een versterkte collectiemobiliteit en een overlegd collectiebeleid tussen de Vlaamse beeldende kunstmusea.	47
Actie 8.3 MuseumX/organisatieY stemt haar wetenschappelijke activiteiten af op de andere (Vlaamse) beeldende kunstmusea en de Vlaamse universiteiten.....	48

Strategische en operationele doelstellingen

Voeg als bijlage een overzicht van de doelstellingen toe die de organisatie in de volgende beleidsperiode wil bereiken met haar cultureel-erfgoedwerking.

In het overzicht van de doelstellingen moeten minstens de volgende vragen beantwoord worden:

- Welke strategische doelstellingen wil de organisatie in de komende beleidsperiode bereiken?
- Geeft daarbij duidelijk aan welke resultaten de organisatie wil behalen per doelstelling.
- Hoe worden de strategische doelstellingen vertaald naar operationele doelstellingen en mogelijke acties?
- Hoe wordt het bereiken van de operationele doelstellingen meetbaar gemaakt?
- Welke (financiële en personeels-)middelen worden ingezet voor het bereiken van de operationele doelstellingen?
- Met welke partners wordt er samengewerkt voor het bereiken van de doelstellingen? Geef dit expliciet aan indien van toepassing.

→ Doelstellingen opladen als bijlage (eigen stramien organisatie)

strategische, algemene doelstellingen

Bij de opmaak van dit beleidsplan stelden we een aantal principes voorop. Deze principes zijn het kader voor zowel de strategische als de operationele doelstellingen en de concrete acties:

- De Vlaamse Kunstcollectie zet zo sterk mogelijk in op het uitrollen en financieren van **gedeelde infrastructuren en voorzieningen** ten behoeve van beheer, behoud en beschikbaarstelling van digitaal erfgoed.
- De Vlaamse Kunstcollectie zet zo sterk mogelijk in op **samenwerking** in de zoektocht naar schaalvergroting en kosteneffectieve oplossingen, tools en diensten en heeft daarbij oog voor de financiële duurzaamheid van diensten en infrastructuren.
- De Vlaamse Kunstcollectie heeft permanent oog voor de **digitale duurzaamheid** van diensten en achterliggende infrastructuren.
- Voor de Vlaamse Kunstcollectie zijn **interoperabiliteit en standaardisatie** harde randvoorwaarden voor het welslagen van samenwerkingsprojecten in het digitale domein.
- Via de beschikbaarheid van **open data** wil de Vlaamse Kunstcollectie het hergebruik optimaliseren van erfgoeddata door het onderwijs, de creatieve industrie, de wetenschap, de toeristische sector en iedereen met goede ideeën.
- De Vlaamse Kunstcollectie vindt dat digitale erfgoedprojecten vaak zijn gericht op de eigen zichtbaarheid en succes op de korte termijn. De Vlaamse Kunstcollectie werkt streeft een **langetermijnvisie** na en formuleert strategische uitgangspunten voor digitalisering.
- De Vlaamse Kunstcollectie staat hergebruikinitiatieven voor waarbij **de gebruiker centraal** staat.

‘The great digital museum is simply a great museum that is designed around the way people live now.’

Daarnaast is het belangrijk om onze *unique selling proposition* binnen het Vlaamse cultureel erfgoedlandschap te duiden.

In de samenleving is digitale technologie niet meer weg te denken en zijn er permanent gigantische en disruptieve evoluties binnen de digitale wereld gaande. De Vlaamse musea zetten nog steeds zeer voorzichtige en prille stappen in de digitale wereld. Pas recentelijk is er een brede beweging in het museumlandschap die digitalisering als een belangrijke uitdaging ziet. De noodzakelijke digitale *mindshift* is pas ingezet.

De Vlaamse Kunstcollectie wil de Vlaamse musea begeleiden bij de transformatie naar een eigentijdse en zelfbewuste digitale actor.

We doen dit vooral door in te zetten op de digitale onderbouw. Dit betekent het scherp stellen van de digitale museale content, het klaarzetten van de noodzakelijke tools om die content uit te wisselen of te verbinden én het valoriseren van de content in allerlei gebruikersapplicaties. Daarin onderscheidt de Vlaamse Kunstcollectie zich van Packed vzw. Zo beperkt de Vlaamse Kunstcollectie de scope van haar acties tot collectiebeherende organisaties met museumcollecties (vaak, maar niet altijd ‘musea’ genoemd). Daarnaast zetten wij keihard in op de effectieve realisatie van processen, tools en applicaties op de (museale) werkvloer via het hands-on begeleiden of samenwerken met de museummedewerkers zelf. De Vlaamse Kunstcollectie wordt aldus geen expertisecentrum, maar **een praktijkcentrum voor de digitaliseringsstrategieën van musea**.

De Vlaamse Kunstcollectie wil werken voor alle Vlaamse collectiebeherende organisaties met museumcollecties. De Vlaamse Kunstcollectie beseft zeer goed dat dergelijke organisaties verengen tot de noemer ‘musea’ niet volledig strookt met de waarheid. Zo kunnen organisaties, die wij gemeenzaam niet rangschikken onder de noemer ‘musea’, een collectiebeherende organisatie met museumcollectie zijn. Denk aan private stichtingen, kerkfabrieken en kathedralen, universiteiten, ... Niettemin gebruiken we in dit doelstellingendocument de noemer ‘musea’, maar dan in de meest brede betekenis van het woord, met name alle collectiebeherende organisaties met museumcollecties. Telkens u in dit document het woord ‘musea’ leest, dient u dit zo te interpreteren.

Gekaderd door voornoemde principes, onze *unique selling proposition* en de voorgestelde lezing van de noemer ‘musea’ stellen we onze doelstellingen voorop. De Vlaamse Kunstcollectie wil zich profileren als knooppunt voor museumcollecties en beoogt hiertoe de uitvoering van volgende vier algemene en zeven operationele doelstellingen:

SD 1 De Vlaamse kunstcollectie wil musea ondersteunen om hun gedigitaliseerde content op een duurzame wijze te beheren. (Contentlaag)

In musea is verschillende soorten content aanwezig. De collecties van individuele organisaties kunnen bestaan uit documenten, teksten, objecten, beelden, geluid, bewegende beelden, datasets, ...

In theorie dient deze content gedigitaliseerd, gestandaardiseerd beschreven, duurzaam beheerd, toegankelijk gemaakt te worden. Alhoewel (digitale) registratie een expliciete kerntaak is van musea, en niemand dit zal tegenspreken, is er in de praktijk nog veel werk. Hiervoor zijn er verschillende redenen. Soms is de noodzakelijke digitale *mindshift* nog te weinig gemaakt. Dikwijls zijn er te weinig digitaal geletterde medewerkers actief. Even vaak staat de digitale informatiestrategie nog in de kinderschoenen.

Geen enkel Vlaams museum kan stellen dat het zijn content volledig heeft gedigitaliseerd, gestandaardiseerd beschreven, duurzaam beheerd en toegankelijk heeft gemaakt, laat staan voor geautomatiseerd hergebruik ter beschikking gesteld.

Wel zijn er in zowat alle organisaties collectieregistratiesystemen in gebruik. Vaak worden deze zelfs opgezet via gedeelde diensten onder licentie voor onder meer duurzame opslag (shared services-infrastructuur).

Deze laag noemen we bij de Vlaamse Kunstcollectie de contentlaag.

De eerste strategische doelstelling van de Vlaamse Kunstcollectie bestaat erin om musea te ondersteunen om deze contentlaag zo goed mogelijk op orde te krijgen en duurzaam te beheren.

In deze staat de Vlaamse Kunstcollectie niet alleen. Er zijn in Vlaanderen een aantal spelers actief die zich in meer of mindere mate op dit terrein begeven. We denken onder meer aan VAA (opslag), Packed (standaarden), Lukas, art in Flanders (digitaliseren en verspreiden van beeldmateriaal) en de gecentraliseerde erfgoedbanken (registratiesystemen). Het is dus kwestie om goede afspraken te maken met deze actoren zodat de beschikbare middelen optimaal worden ingezet.

De Vlaamse Kunstcollectie ziet voor zichzelf een taak weggelegd op het vlak van de **hands-on** begeleiding van standaardisering en dataverrijking, het hands-on introduceren van IIIF-metadata en crowdsourcing, het meten van de kwaliteit en de kwantiteit van de data, ... Kortom, het **hands-on** opzetten van een kwaliteitsvolle en duurzame informatievoorziening.

SD 2 De Vlaamse kunstcollectie wil musea ondersteunen om hun gedigitaliseerde content voor hergebruik ter beschikking te stellen. (Verbindingslaag)

Een tweede uitdaging ligt in het verbinden van de gedigitaliseerde en gemetadateerde collecties door het opzetten van een software-infrastructuur om objecten of collecties uit de contentlaag met generieke middelen geautomatiseerd te doorzoeken en te koppelen. Dit noemen wij de verbindingslaag. Die verbindingslaag is noodzakelijk om intern gebruik te faciliteren, om de content beschikbaar te maken voor onderzoek, om metadata eenduidig te publiceren voor hergebruik, ...

Door het voorzien in of koppelen aan semantische zoektechnieken, indexen of thesauri of termenlijsten kunnen deze data op eenduidige wijze gekoppeld worden aan de 'wie-', 'wat-', 'waar-', en 'wanneer-' vragen. Ook dergelijk werk kan **hands-on** worden opgezet.

Zowel binnen de (museale) sector als sector-overschrijdend dient samenwerking opgezet en dienen verder afspraken gemaakt over bijvoorbeeld uitwisselingstandaarden, beschrijvingen, aggregatie, linked data, ...

De Vlaamse Kunstcollectie wil in deze opnieuw geen expertisecentrum zijn, maar een praktijkcentrum. Met de Vlaamse Kunstcollectie zetten we in op het hands-on koppelen van de data aan externe bronnen en authority-lists, in overleg met Packed. Eveneens in overleg met Packed implementeren we de blauwdruk voor een **flexibel en open informatiesysteem** waar de VKC-datahub en een te compileren en uit te rollen IIIF-beeldinfrastructuur deel van uitmaken. Op deze wijze zorgen we ervoor dat de gedigitaliseerde content, aanwezig in musea, machineleesbaar kan worden ingezet ten behoeve van allerlei hergebruikers. We stellen deze datahub en beeldinfrastructuur als shared services ter beschikking voor alle

geïnteresseerde actoren. We zorgen via de datahub en de beeldinfrastructuur voor aggregatie naar platformen zoals Europeana, Wikimedia en Wikidata, ... en de tools van allerlei hergebruikers, zowel binnen als buiten de musea.

SD 3 De Vlaamse kunstcollectie wil musea ondersteunen om op hun gedigitaliseerde content een dienstenlaag te bouwen en aldus meerwaarde te creëren.

Waar is het allemaal goed voor, die digitalisering? Het is een vraag die je wel vaker krijgt voorgeschoteld. Digitalisering krijgt maar zin als er effectieve toepassingen, views en portals worden opgezet ten behoeve van gebruikers van talloze toepassingen en diensten.

Dat gebruik kan van velerlei aard zijn. Het kan intern hergebruik zijn ten behoeve van onderzoek of bezoekerstoepassingen. Maar het kan ook extern hergebruik zijn voor burgers op zoek naar informatie en ervaringen, het onderwijs, de wetenschap, de creatieve industrieën, andere erfgoedinstellingen of toekomstige generaties.

Meerwaarde wordt gecreëerd via webdiensten, apps, data as a service, ...

Vooraf op het vlak van de ervaringenzoekende burger en de bezoekerstoepassingen zijn tal van commerciële spelers actief. De Vlaamse Kunstcollectie wil geenszins in concurrentie treden met dergelijke commerciële aanbieders. Immers, alles wat presentatie betreft, zowel digitale of analoge publicaties, heeft een beperkte levensduur. Het is niet aan ons om daarop in te zetten.

Daarnaast staan commerciële spelers dikwijls sterk omdat musea bij gebrek aan technische knowhow moeten uitbesteden. Het gevaar hierbij is dat musea niet dezelfde taal spreken als de softwarebedrijven. En anderzijds hebben commerciële spelers nog steeds weinig voeling met de noden van musea. Daarom willen we toch vermijden dat we worden gereduceerd tot middleman-speler.

Om al deze redenen zal de Vlaamse Kunstcollectie slechts uitzonderlijk optreden als ontwikkelaar van bezoekerstoepassingen. Als we dat doen, dan doen we dat eerder exemplarisch of om experimentele redenen.

Wat de Vlaamse Kunstcollectie wel wil en kan doen is de organisaties ondersteuning bieden bij het inzicht verwerven over user-driven applicaties, de kennis van nieuwe technische mogelijkheden en producten. De Vlaamse kunstcollectie kan advies geven bij de platformen voor collectie-ontsluiting, platformen voor user driven applicaties en andere hergebruikapplicaties die voortbouwen op het open en flexibel informatiesysteem.

De Vlaamse kunstcollectie kan, op vraag en met steun van musea, ook gezamenlijke en sterk gewaardeerde vensters op de collecties bouwen. Momenteel bestaan er websites rond de Vlaamse primitieven, James Ensor, barok in Vlaanderen, abstract modernisme, George Minne. De thematische website rond Pieter Bruegel de Oude is in de maak.

SD 4 De Vlaamse Kunstcollectie wil musea helpen om door het automatiseren van specifieke museumprocessen efficiënter en effectiever te werken.

In de musea is er zeker nood aan afstemming van het werk in de verschillende departementen. Er is nood aan een informatie-flow tussen verschillende afdelingen binnen dezelfde

organisatie. Er is nood aan het activeren van een digitaal archief. En hiermee bedoelen we zowel het levend archief als het historisch archief.

Er is een belangrijke nood aan change-management waarbij processen worden in kaart gebracht, geëvalueerd, bijgestuurd en gedigitaliseerd. Waarbij digitale processen in alle entiteiten van de musea worden uitgerold, waarbij mensen hierin worden opgeleid en dossiers digitaal vorm krijgen,

In de podiumsector is de inzet van een planningsinstrument voor het gebruik van alle assets (zalen, materieel, voorraden, personeel, vrijwilligers, bezoekers/klanten, ...) vrij algemeen. Steeds gebruikt men hiertoe software as a service binnen een cloud-platform.

Dergelijke software as a service is veel meer dan contactbeheer alleen, het zijn cloudplatformen waarop alle bedrijfsdata aanwezig zijn, via dewelke marketing kan worden opgezet, een hele analyse van de organisatie kan worden georganiseerd, communitybuilding (met klanten, partners en personeel) loopt en waarop verschillende applicaties kunnen worden geënt.

Samen met de geïnteresseerde musea wil de Vlaamse Kunstcollectie onderzoeken welke platformen voor de museumsector interessant kunnen zijn. Samen met een beperkt aantal musea wil de Vlaamse Kunstcollectie een proefproject ter zake opzetten. Mogelijk kan hierin synergie gevonden worden met de steden en de Vlaamse overheid.

Daarnaast willen we de nood aan en de mogelijkheden tot een museum-webshop verkennen en, indien commercieel leefbaar, een platform hiertoe aanbieden.

Met deze operationele doelstellingen en acties hopen we een bijdrage te leveren in het efficiënter en effectiever maken van de museumprocessen.

operationele doelstellingen en acties

We hadden voor een indeling van de operationele doelstellingen kunnen kiezen, waarbij operationele doelstelling 1 focust op de metadata en de datahub en operationele doelstelling 2 focust op een consistent beeldbeleid met goede metadata bij gedigitaliseerde beelden en een IIF-beeldinfrastructuur. Om de link met de strategische doelstellingen te bewaken kozen we voor de indeling van de operationele doelstellingen waarbij eerst de contentlaag wordt scherpgesteld (ongeacht of dat nu beelden of metadata zijn) en daarna het open en flexibel informatiesysteem (datahub-infrastructuur + IIF-beeldinfrastructuur).

OD 1. De Vlaamse kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, ondersteunt (groepen van) geïnteresseerde musea in het normaliseren en verrijken van metadata en het voeren van een organisatie-specifiek beeldbeleid.

Nick Poole, Collections Trust, 2013

‘Collections are physical, digital and intellectual. That stuff you do with physical collections (documentation, conservation, curatorship, research, movement, prioritisation), that’s what you need to do with your digital collections.’

Deze operationele doelstelling en de bijhorende acties focussen op wat in de eerste algemene doelstelling werd omschreven als de contentlaag. Die contentlaag moet betrouwbaar zijn, mag geen problemen opleveren betreffende het intellectuele eigendom, de privacy en de veiligheid, moet geselecteerd en selecteerbaar zijn, moet internationaal begrijpelijk zijn, moet aanleiding kunnen geven tot community-vorming.

Rond al die dingen kan men netwerken, standaarden en andere inzichten afspreken, hands-on ondersteuning bieden, thematisch beheer en gerichte diensten ontwikkelen, ...

Actie 1.1 De Vlaamse kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea bij het normaliseren van de metadata.

De praktijk van de Vlaamse Kunstcollectie leert ons dat registratiesystemen als Adlib, TMS en Collective Access al te vaak worden gezien als een verlengstuk van het eigen geheugen, veel eerder dan als de basisconditie voor het geautomatiseerd delen van informatie. De museumprocessen opgezet rond de metadatering zijn niet steeds efficiënt en getuigen niet altijd van veel consistentie of discipline. De Vlaamse Kunstcollectie wil hierin steun bieden. Via **hands-on begeleiding** bij het normaliseren van de metadata willen we tonen dat alles efficiënter en effectiever kan worden opgezet. Dat er prioriteiten kunnen worden gesteld én dat die prioriteiten vooral ook vasthangen aan de interne, maar ook externe meerwaarde die men beoogt te realiseren.

Daarom is de waarom-vraag de vraag van waaruit de normaliseringstrajecten worden opgestart. Vanuit die vraagstelling wil de Vlaamse Kunstcollectie inzetten op **de planmatige normalisering van de metadata**. We stellen in overleg met de musea prioriteiten op basis waarvan we **de metadata conformeren aan de standaarden en de metadata koppelen aan externe bronnen en authority lists**.

De koppeling gebeurt via **persistente identificatoren**. Vooral de implementatie van deze persistente identificatoren ligt moeilijk. De registratiesystemen voorzien vaak niet in de noodzakelijke velden, waardoor andere velden uit de registratiesystemen gebruikt moeten worden. Enige pragmatiek en welwillendheid is noodzakelijk. Daarnaast vergen de URI's de nodige discipline. Omdat ze verder bouwen op de registratienummers is bijvoorbeeld aanpassing van deze registratienummers uit den boze.

De Vlaamse Kunstcollectie gaat in overleg met de musea steeds op zoek naar de meest relevante standaarden en authority lists. Een representatieve, maar ook onvolledige lijst van mogelijke standaarden en authority list vind je de voetnoot.¹

1.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- Overleg met de musea in functie van haalbare en duurzame interne registratieprocessen.
- Overleg met de musea in functie van de inzet van de meest relevante standaarden en authority-lists.
- Hands-on normaliseringssessies van de verzamelde data van de onderscheiden musea onder begeleiding van een adjunct-dataconservator.
- Hands-on koppeling van de verzamelde data van de musea via persistente identificatoren aan externe authority lists, onder begeleiding van een adjunct-dataconservator.
- Integratie van de genormaliseerde en verrijkte metadata in de verschillende registratiesystemen.
- Regelmatig registratorenoverleg.

¹ AAT (Getty)/ AAT-ned (RKD): artefacten: <http://vocab.getty.edu> en <https://rkd.nl/nl/projecten-en-publicaties/overige-databases/aat>

Cometa: collectiebeschrijvingen: <http://wiki.cometamodel.be/pagina/Cometa>

Geonames: geografische plekken en termen: <http://www.geonames.org>

Iconclass: iconografisch classificatiesysteem: <http://www.iconclass.org>

IIIF: beelden: <http://iiif.io>

ISIL: collectiebeherende organisaties (musea, archieven, bibliotheken):

<https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:15511:ed-3:v1:en>

Move invulboek: http://www.museuminzicht.be/public/musea_werk/invulboek/index.cfm

ODIS: personen en organisaties uit het Vlaamse middenveld, vanaf 19de eeuw tot heden: <http://www.odis.be>

RKD-artists& kunstenaars: <https://rkd.nl/nl/explore/artists>

TGN (Getty): geografische plekken en termen: <http://vocab.getty.edu>

ULAN (Getty): kunstenaars: <http://vocab.getty.edu/ulan>

VIAF: personen – auteurs: <https://viaf.org>

Wikidata: <https://www.wikidata.org>

Eventuele andere ? <http://www.den.nl/terminologiebronnen>

<http://www.den.nl/standaarden>

Actie 1.2 De Vlaamse kunstcollectie introduceert IIIF-metadata ten behoeve van de geïnteresseerde musea binnen een organisatiespecifiek beeldbeleid.

Het digitale beeldbeleid dat in de meeste Vlaamse musea tot op heden werd opgezet, beperkte zich tot de disparate bewaring van gedigitaliseerde beelden op weinig duurzame dragers en/of een samenwerking met Lukas, art in Flanders, i.f.v. de digitalisering van collectiestukken en de verspreiding (vermarkting) van deze digitale beelden. Voor de meeste Vlaamse musea is de uitdaging van een organisatiespecifiek beeldbeleid dan ook zeer groot. Deze uitdaging werd mede in beeld gebracht in het project beeldenhub of 'Blauwdruk Gedistribueerd Beeldbeheer' (Packed vzw, 2017). De collectiebeherende organisaties ontberen volgens deze studie een digitale strategie waarbij de digitale (beeld)collectie is samengesteld overeenkomstig het collectieplan. Er is geen goede documentatie van de beelden en de beeldcollectie is niet goed geïntegreerd in de werkprocessen van de collectiebeheerders. Er is geen strategie naar de (her)gebruikers toe en de rechtenpolitiek is onduidelijk.

De hieronder vernoemde inzichten passen in belangrijke mate in de aanbevelingen van het project beeldenhub en moet musea ondersteunen in het implementeren van hoofdaspecten uit het project.

De Vlaamse Kunstcollectie wil musea ondersteunen bij **het opzetten van specifieke actiepunten die passen binnen een organisatiespecifiek beeldbeleid**. We willen dit doen rekening houdend met de aanbevelingen uit het hierboven genoemde project beeldenhub van Packed vzw.

Zo dienen **IIIF-metadata en een IIIF-beeldinfrastructuur** te worden uitgerold (cf. de 'Blauwdruk gedistribueerd beeldbeheer', project beeldenhub, 2017). IIIF² staat voor International Image Interoperability Framework. IIIF is een internationale community-gedreven set van standaarden voor het machine-leesbaar ter beschikking stellen van beeldbronnen van zeer hoge kwaliteit. Het werd ontwikkeld en wordt onderhouden en verbeterd door een community van onderzoeksinstituten, bibliotheken, musea, bedrijven en beeldbanken.

De belangrijkste doelstellingen van de IIIF-community zijn:

- Toegang bieden tot gestandaardiseerde en gecombineerde beeldbanken van over de hele wereld.
- Het definiëren van een set van gemeenschappelijke api's die interoperabiliteit garanderen tussen verschillende beeldbanken en andere applicaties. Hierdoor wordt het mogelijk om gedigitaliseerde collectiestukken te (her)verenigen, vergelijken, onderzoeken en manipuleren. Ook is het mogelijk om collaboratief samen te werken bij het annoteren van gedigitaliseerde collectiestukken.
- Het ontwikkelen, onderhouden, testen, documenteren en implementeren van gedeelde technologieën zoals beeldbanken, webclients, ... die toestaan om op een kwaliteitsvolle wijze beelden te bekijken, vergelijken, gebruiken, annoteren en voor hergebruik ter beschikking te stellen.

Onder meer volgende aspecten worden in de IIIF-metadata beschreven:

- Een persistente ID met een specifieke URI-syntax.
- Presentatie-data met
 - o Bron-eigenschappen,
 - o Beschrijvende eigenschappen,
 - o Gegevens over de auteursrechten, attributie- en logoverplichtingen en de ter beschikking gestelde licenties,
 - o Technische eigenschappen,
 - o ...

² Zie <http://iiif.io>

IIIF voorziet in een Web Annotation Data Model dat toelaat metadata rond een beeld op te stellen zodat deze informatie ingebed bij het beeld kan worden uitgewisseld of gemigreerd tussen systemen.

De Vlaamse Kunstcollectie ziet voor zichzelf een rol weggelegd in het normaliseren (standaardiseren en verrijken) van IIIF-metadata bij de digitale beelden. Dit kan hands-on gebeuren in de musea zelf of hands-on bij dienstverlenende organisaties als Lukas, aan wie sommige musea hun beeldbeleid overdragen.

Een introductie van IIIF-metadata (inclusief persistente identificatoren) is nodig om een consistent en duurzaam hergebruik te garanderen. Samen met actoren als Lukas en Packed vzw kan de Vlaamse Kunstcollectie zorgen voor de verdere integratie van IIIF-metadata in het beeldbeleid.

Tenslotte dienen ook **de bestaande licentiemodellen te worden herbekeken** en dienen deze geconformeerd naar het gewenste organisatiespecifieke beeldbeleid. Voor steeds meer Vlaamse organisaties wordt kwaliteitsvolle dienstverlening en zichtbaarheid van de collecties even belangrijk als de terugverdieneffecten via commercialisering. Wat public domain is in de analoge wereld dient voor de Vlaamse Kunstcollectie ook public domain te blijven in de digitale wereld. Metadata bij de beelden dienen sowieso rechtenvrij ter beschikking gesteld te worden met vermelding van Creative Commons Public Domain (zie ook actie 1.7).

Ook de vaak gehanteerde limieten van de kwaliteit van de ter beschikking gestelde digitale foto's raken door de snelle technologische evolutie met steeds grotere schermresoluties achterhaald. Ook hier kan **een implementatie van de specificaties voor raadplegingsbestanden**, zoals gedefinieerd in het Packed-project beeldenhub soelaas brengen.

1.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In samenwerking met Packed vzw, de begeleiding van de geïnteresseerde musea in het bepalen van een visie op een organisatiespecifiek beeldbeleid;
- In samenwerking met Packed vzw, in initiatieven voor het verhogen van de kennis en interesse van de mogelijkheden van een integraal beeldbeleid en IIIF bij de directies, conservatoren en curatoren, de technische staf en andere museummedewerkers door het voorzien van briefings op maat van de doelgroep;
- In een studiedag over beeld- en databeleid, samen met Packed vzw en Lukas.
- In samenwerking met Packed vzw, in een leidraad voor IIIF-metadatering bij de levering van nieuwe digitale beelden van stukken uit de collectie;
- De verdere introductie van persistente identificatoren in het beeldbeleid van de musea;
- De hands-on ondersteuning bij het IIIF-normaliseren van metadata bij bestaande beelden/gedigitaliseerde collectiestukken (we nemen deze actie ook op ten behoeve van de metadata die Lukas, art in Flanders rond beelden heeft verzameld);
- Samen met packed vzw in de bouw van een IIIF-beeldinfrastructuur volgens de door Packed vzw opgemaakte blauwdruk-architectuur (zie 2.3);
- Het ter beschikking stellen van deze IIIF-beeldinfrastructuur aan geïnteresseerde musea, Lukas en eventueel andere geïnteresseerde actoren (IIIF as a service) (zie verder);
- De installatie van een IIIIF-Vlaanderen-werkgroep voor geïnteresseerde museummedewerkers;
- De deelname aan de IIIF-Working Group binnen Europeana;
- Het overkoepelend lidmaatschap van het IIIF-consortium;
- De opmaak van een lijst-met IIIF-vereisten ten behoeve van externe ontwikkelaars;
- De deelname aan de 'IIIF-community discussion group on museums'.

Actie 1.3 De Vlaamse kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea projectgewijs bij het implementeren van het Engels in de metadata.

De registratie van de museale data gebeurt in alle Vlaamse musea in het Nederlands. Het koppelen van deze data aan externe authority lists kan helpen om de data toch ook zichtbaar te maken in een internationale context. Maar dat is op zich onvoldoende. Om het hergebruik, in welke context ook te maximaliseren, dient de vertaalslag naar het Engels gemaakt te worden. En dat minstens voor de belangrijkste identificatie- en beschrijvingsvelden in de registratiesystemen.

Tot op heden pakte de Vlaamse Kunstcollectie dergelijke vertaalslag projectgewijs aan, via de thematische websites. De Vlaamse Kunstcollectie wil deze benadering continueren, maar wil ook met crowdsourcing experimenteren om titels, beschrijvingen en andere metadata naar het Engels te vertalen.

1.3.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In de projectgewijze vertaling door een native English speaker voor de data belangrijk voor bestaande of nieuwe thematische websites in afspraak met de collectiebeherende instellingen;
- In een crowdsourcing-benadering van de vertaling naar het Engels voor die data die niet projectgewijs worden vertaald door een native English speaker;
- In een onderzoek naar crowdsourcing-benaderingen voor vertalingen in een culturele erfgoed sfeer;
- In een API die dataverrijking mogelijk maakt en duurzame bewaring van die verrijkte data garandeert.

Actie 1.4 De Vlaamse Kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea in het opzetten van specifieke digitale crowdsourcingsacties.

Tim Causer, University College London, 2014

‘Many hands make light work. Many hands together make merry work.’

Crowdsourcing kan een belangrijke bijdrage leveren aan de digitalisering en de ontsluiting van erfgoed. Niet alleen op het vlak van vertalingen, maar ook op het vlak van transcripties, dataverrijking, datacontrole, datanormalisering, ... kan crowdsourcing soelaas brengen voor het arbeidsintensieve werk dat met metadata-erfgoed gepaard gaat. Projectgewijs gaan we op zoek naar werkbare oplossingen voor zeer concrete uitdagingen waarmee musea worden geconfronteerd.

Gedacht wordt bijvoorbeeld aan de identificatie van vogels, dieren, bloemen en planten op schilderijen door amateur ornithologen, zoölogen en botanici, het identificeren en geolocaliseren van gebouwen en plaatsen, het standaardiseren van data en andere tijdsbepalingen, het normaliseren van de bruikleengegevens verwerkt in de registratie- of andere systemen, ... We gaan projectgewijs op zoek naar generieke oplossingen voor gedeelde problemen en uitdagingen en de formalisering van de nieuw verworven informatie in de registratiesystemen.

1.4.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In een drietal concrete proefprojecten overlegd met geïnteresseerde musea waarbij het brede publiek wordt uitgenodigd om via crowdsourcing museale data te verrijken.
- In een API die verrijking mogelijk maakt en duurzame opslag van die verrijkte data garandeert.

Actie 1.5 De Vlaamse Kunstcollectie ondersteunt processen om de informatie in museumbibliotheken, de museumarchieven en het museumonderzoek te normaliseren en het gebruik ervan te automatiseren.

Naast de informatie die bij de collectie zelf hoort, is er in elk museum ook informatie te vinden in de museumbibliotheken (catalogi, catalogi van veilinghuizen, wetenschappelijke teksten, ...), in de museumarchieven en de werkendossiers, en, tenslotte, in de digital humanities (de onderzoeksdata, in de meest brede zin van het woord (bijv. verfstalen, ...)), die in de researchafdelingen van het museum (de afdeling behoud en beheer, de afdeling restauratie, ...) worden verzameld.

Deze content blijft vaak bewaard op analoge dragers en wanneer het al is gedigitaliseerd, dan is de content zelden gestandaardiseerd geregistreerd, laat staan duurzaam bewaard. We proberen de uitdaging in kaart te brengen en gaan projectgewijs op zoek naar generieke oplossingen voor gedeelde problemen en uitdagingen.

1.5.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- In een verder oplijsten en concretiseren van de noden en eventuele oplossingsstrategieën betreffende het registreren van researchdata en content uit de museumbibliotheken en museumarchieven.
- In een uitrol in een aantal testcases van een overlegde oplossingsstrategie.
- Hands-on data-cleaning sessies in de geïnteresseerde musea.

Actie 1.6 De Vlaamse Kunstcollectie voorziet in een dashboard/strategie voor de monitoring van de kwantiteit en de kwaliteit van de metadata van geïnteresseerde musea.

Nick Poole, Collections Trust, 2013

‘Without some kind of structure for metrics and evaluation in place, it can be very hard to see when you’re making progress.’

Het hergebruiken van museale collectiedata in nieuwe toepassingen veronderstelt dat de gegevens consistent, gestructureerd, gestandaardiseerd en voldoende volledig zijn ingevuld. Alhoewel voor de breedte van de collecties van de meeste musea een minimum aan identificatiedata beschikbaar is, blijft de kwaliteit in globo beperkt. Beperkte data hinderen de doorzoekbaarheid van de collecties, de mogelijkheden om bijvoorbeeld foto's van collectiestukken goed te contextualiseren, ... De contextuele data (i.c. gegevens over de herkomst, de conditie, de acquisitie, het bruiklenen en de interpretatie van de collectie) vertoont over het algemeen grote hiaten. Dergelijke tekortkomingen zijn de belangrijkste hinderpaal voor de inzetbaarheid van de VKC-datahub in tal van interne en externe hergebruikapplicaties. De collectiebeherende organisaties geven prioriteit aan het

inventariseren van nieuwe acquisities of niet-geïnterenseerde collecties. Het blijft evenwel noodzakelijk permanent te investeren in het opschonen en verrijken van de reeds geregistreerde collectiedata.

Daarom ontwikkelt de VKC, in samenwerking met Packed vzw en in de loop van september 2017-oktober 2018, een dashboard/strategie die de kwaliteit van de museale data meet en visualiseert in grafieken en statistieken per organisatie. De toepassing/de strategie zou museale medewerkers een duidelijk inzicht moeten bieden in de actuele staat van de geregistreerde gegevens over grote groepen museale objecten.

Tegelijk met deze dashboard worden strategieën en expertise ontwikkeld om gericht en planmatig collectiedata op te schonen. Via het organiseren van hands-on data-cleaning sessies in de musea kunnen de goede attitudes, ervaring en kennis duurzaam overgebracht worden naar de registratoren.

1.6.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- Samen met Packed vzw, het onderhoud en de vernieuwing van de dashboard/strategie.
- Hands-on data-cleaning sessies in de geïnteresseerde musea.
- Integratie van de verbeterde metadata in de verschillende registratiesystemen.
- In een API die datanormalisering en -verrijking mogelijk maakt en duurzame bewaring van die genormaliseerde en/of verrijkte data garandeert.

Actie 1.7 De Vlaamse Kunstcollectie ondersteunt geïnteresseerde musea in het opstellen van een organisatie-specifiek gelaagd licentiemodel en de implementatie ervan.

Nick Poole, Collections Trust, 2013

'If your mission is public, then open your licenses up.'

Een van de pijnpunten bij het hergebruik van museale data is de eenduidige communicatie over de hergebruikvoorwaarden ten behoeve van de hergebruiker. Dit specifieke (wereldwijde) probleem werd in kaart gebracht door de Amerikaans-Britse juriste Andrea Wallace in haar studie 'Display at your own risk'³. Hierop ontwikkelde de Vlaamse Kunstcollectie een eigen gelaagd licentiemodel, een decision making matrix, die de juridische kaders voor het hergebruik van museale content (beelden, metadata en teksten) samenvat in één duidelijke en overzichtelijke tabel. Door hierbinnen de expliciete instellingskeuze bekend te maken geven musea aan geïnteresseerde hergebruikers de nodige informatie betreffende auteursrechten, privacy en veiligheid en de hieruit voortvloeiende hergebruiklicenties. In elk geval dient elk museum éénduidig te communiceren over de gemaakte keuzes op elk hergebruikplatform.

Dit gelaagd licentiemodel is kopieerbaar en modeleerbaar naar de inzichten van elke collectiebeherende organisatie die hergebruik van haar collecties voorstaat.

De Vlaamse Kunstcollectie probeert de Vlaamse musea te overtuigen tot een zo homogeen mogelijke toepassing conform het decreet Hergebruik Overheidsinformatie. Voor het

³ zie <http://displayatyourownrisk.org>

hergebruik staat de Vlaamse Kunstcollectie het principe van open content voor. Content (teksten, beelden, metadata) moeten zo vrij mogelijk hergebruikt kunnen worden, conform het creative commons zero model. Collectiebeherende organisaties kunnen hiervan afwijken mits duiding aan de eventuele hergebruiker via één van de andere creative commons-licenties.

1.7.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- De begeleiding van collectiebeherende organisaties in het opmaken van een organisatiespecifiek gelaagd licentiemodel.
- De hands-on dataverrijking en datastandaardisering op het vlak van auteursrechtsspecifieke data en data betreffende de hergebruiklicenties.
- De opmaak van een spreadsheet per museum die een transparant overzicht geeft van de velden die in aanmerking komen voor hergebruik en de exacte voorwaarden waaronder dit mag gebeuren. De vertaling hiervan in het LIDO-datamodel tbv de datahubinfrastructuur.
- De begeleiding van collectiebeherende organisaties in het implementeren van dat gelaagd licentiemodel in de vensters en de hergebruiktoepassingen eigen aan die organisatie.

OD 2. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, compileert, onderhoudt, documenteert en promoot een flexibel en open informatiesysteem dat geïnteresseerde musea moet toelaten hun gedigitaliseerde collectie voor hergebruik ter beschikking te stellen.

Verregaande digitalisering en automatisering gaat anno 2017 noodzakelijkerwijze gepaard met het opzetten van een software-infrastructuur die geautomatiseerd hergebruik toelaat.

De Vlaamse Kunstcollectie wil werken aan een gedeelde digitale infrastructuur met aan 'de voorkant' specifieke ingangen en zoekmogelijkheden en aan 'de achterkant' gemeenschappelijke stabiele voorzieningen voor langdurig beheer en flexibele beschikbaarstelling in een open architectuur, een zogenaamd open informatiesysteem. Zo wordt de Vlaamse Kunstcollectie ook een digitaal knooppunt voor museumcollecties in Vlaanderen.

In de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed (Maart 2015, uitgegeven door Netwerk Digitaal Erfgoed, Nederland) pleit men niet min of niet meer voor het realiseren van een gedeelde sectorale (software)infrastructuur voor duurzame toegang, voor het formuleren van gedeelde (sectorale) principes, voor het gezamenlijk planmatig lijnen uitzetten, voor het gezamenlijk projecten uitvoeren en het gezamenlijk, gekoppeld en gestandaardiseerd ontwikkelen en beheren. Men stelt dat dergelijke voorzieningen en (software)infrastructuur schaalbaar moeten zijn. Men bedoelt hiermee dat dergelijke voorzieningen en (software)infrastructuur beter kunnen benut en gedeeld worden voor tal van actoren. Men voorziet aldus deelsectorale knooppunten (voor bewaarbibliotheken, archieven, musea, ...) die de leiding kunnen nemen.

De Vlaamse Kunstcollectie heeft de ambitie om aan de noodzakelijke voorwaarden te voldoen om als knooppunt voor museumcollecties te kunnen fungeren: voldoende schaalniveau, goed ingebed in de museale sector, voldoende vermogen om kleine en grote partijen te verbinden

en te representeren in het overleg met andere knooppunten, én voldoende expertise om zich te manifesteren op internationaal niveau.

Om aan deze uitdaging te voldoen voorziet de Vlaamse Kunstcollectie in een strategie naar een flexibel en open informatiesysteem dat als architectuur ter beschikking kan worden gesteld aan alle geïnteresseerde musea. De Vlaamse Kunstcollectie vindt het belangrijk dat de gebruikte technologie binnen deze architectuur transparant, herbruikbaar en uitwisselbaar is en dat het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor de technologie zo breed mogelijk wordt gedeeld met binnenlandse, maar ook buitenlandse actoren.

Met de ontwikkeling van de datahub-infrastructuur (oplevering herfst 2017) voorzag de Vlaamse Kunstcollectie reeds in een basiselement, met name een infrastructuur voor de geautomatiseerde uitwisseling van data uit de registratiesystemen (Adlib, TMS, Collective Access) van musea. Op dit ogenblik wordt de datahub-infrastructuur onder de noemer arthub ingezet voor musea met beeldende kunstencollecties, maar dit kan in de toekomst ook als shared service worden ingezet voor andere (groepen van) musea.

In dit beleidsplan wordt ook de ontwikkeling en de uitrol van een IIIF-beeldinfrastructuur op basis van een door Packed uitgeschreven model-architectuur door de Vlaamse Kunstcollectie vooropgesteld. Ook deze IIIF-beeldinfrastructuur kan als shared service ter beschikking worden gesteld.

De strategie van shared services bestaat erin dat we gezamenlijke technische infrastructuur willen ontwikkelen of compileren (steeds maximaal gebruikmakend van bestaande technologieën), onderhouden, documenteren, uitrollen en begeleiden in de museale sector. De shared services kunnen uitgerold worden via één op één softwareplatformen (bijvoorbeeld een IIIF-beeldinfrastructuur voor één specifiek museum) of via gedeelde softwareplatformen (bijvoorbeeld een IIIF-beeldinfrastructuur voor alle beeldende kunstmusea in Vlaanderen), naargelang de vraag.

Shared services veronderstelt een belangrijke mate van technische expertise, educatieve attitudes en een zakelijke benadering in functie van onder meer wederzijdse licenties (vanuit de Vlaamse Kunstcollectie naar de musea voor het ter beschikking stellen van de software-infrastructuur en vanuit de musea naar de Vlaamse Kunstcollectie voor het hergebruik van de content).

De Vlaamse Kunstcollectie beschikt over de technische, educatieve en zakelijke expertise om de koppelingen tussen verschillende infrastructuren te begeleiden, te documenteren en zo uniform mogelijk, hands-on uit te voeren.

Daarnaast implementeert en onderhoudt de Vlaamse Kunstcollectie nu reeds in overleg met Packed vzw een persistent identifier-infrastructuur (resolver) als shared service.

Wanneer zinvol beschikt de Vlaamse Kunstcollectie bovendien over de noodzakelijke knowhow om te participeren in de verdere ontwikkeling van bestaande of zelfs nieuwe infrastructuur.

Dergelijke gedeelde infrastructuur voor duurzame toegang, technische expertise, persistent identifier-infrastructuur en de capaciteit om verder mee te werken aan de ontwikkeling van standaarden zijn volgens de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed de condities om als knooppunt voor digitalisering in een deelsector van de cultureel erfgoedsector actief te zijn. De Vlaamse Kunstcollectie wil dergelijk knooppunt zijn voor de musea en de noodzakelijke software-infrastructuur voor tal van musea uitrollen.

Actie 2.1 De Vlaamse Kunstcollectie zal haar kennis en expertise inzetten om mee na te denken over een duurzame en coherente integratie van de gecentraliseerde provinciale erfgoeddatabanken. De Vlaamse Kunstcollectie wil deelnemen aan het opzetten van een registratieplatform voor musea, voortbouwend op de gecentraliseerde provinciale erfgoeddatabanken.

In voorbereiding van dit beleidsplan knoopte de Vlaamse Kunstcollectie gesprekken aan met Erfgoedinzicht, Erfgoedplus en Donnet, de provinciale erfgoeddatabanken.

Donnet leek niet onmiddellijk geïnteresseerd in samenwerking. Erfgoedplus en in iets mindere mate Erfgoedinzicht bleken dat wel.

Beide voorzien onder meer in digitaliseringstrajecten en registratieopleiding en -begeleiding voor tal van vaak lokale en dikwijls ook niet-professionele erfgoedspelers. Daarnaast zorgen ze via een gezamenlijke licentie op Adlib (Erfgoedinzicht) en het Erfgoedregister (Erfgoedplus) voor een basistool voor registratie bij collectiebeherende organisaties. Ze nemen aggregatie waar en bieden vensters op de collecties van de deelnemende organisaties.

De werking van Erfgoedinzicht en Erfgoedplus is op verschillende wijzen complementair aan de Vlaamse Kunstcollectie.

Vooralsnog werkt de Vlaamse Kunstcollectie in belangrijke mate voor musea die ingedeeld zijn op het Vlaams niveau, terwijl de provinciale erfgoeddatabanken naast een aantal Vlaams ingedeelde musea vooral tal van provinciale en lokale spelers bedienen die dan vaak nog op vrijwilligers zijn aangewezen voor hun digitaliseringsbeleid.

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet, in tegenstelling tot Erfgoedinzicht en Erfgoedplus, niet in registratiesystemen voor de registratie van de collecties. De Vlaamse Kunstcollectie werkt wel hands-on aan de normalisering van de metadata in die registratiesystemen en bouwt verder aan een geautomatiseerde verbindingslaag op de registratiesystemen die in het museale veld gebruikt worden (Adlib, TMS, Collective Access).

Erfgoedinzicht biedt bovendien, via het MoVE-invalboek, een basisdocument aan voor het gestandaardiseerd registreren van collecties.

Erfgoedinzicht en Erfgoedplus bieden ook een beeldbeheersysteem aan de geïnteresseerde gebruikers aan, een taakstelling die voor veel musea tot op heden ook door Lukas, art in Flanders werd ingevuld.

Samengevat kan men stellen dat de provinciale (straks gecentraliseerde) erfgoeddatabanken eerder focussen op de contentlaag, terwijl de Vlaamse Kunstcollectie recent sterk inzette op een automatisering van de verbindingslaag.

Gezien de dienstverlening van deze provinciale erfgoeddatabanken minstens nog in 2018 en 2019 wordt gecontinueerd door de Vlaamse overheid, beperkte de Vlaamse Kunstcollectie de doelstellingen en acties voor de contentlaag vooralsnog tot het normaliseren en verrijken van de metadata en het voeren van een integraal beeldbeleid.

De Vlaamse Kunstcollectie wil in de nieuwe beleidsperiode mee nadenken over de integratie van de gecentraliseerde erfgoeddatabanken in één registratieplatform (al of niet specifiek en commercieel) en de daarbij horende hands-on begeleiding op maat van de betrokken actoren. De Vlaamse Kunstcollectie is ervan overtuigd dat mits voldoende werkingsmiddelen en de detachering van het juiste personeel de dienstverlening van de provinciale erfgoeddatabanken en deze van de Vlaamse Kunstcollectie op termijn naadloos kunnen worden geïntegreerd.

De Vlaamse Kunstcollectie dacht zelfs al na over een transitiestrategie voor een toekomstige integratie. We vergeleken hierbij de verschillende ingezette softwaretoepassingen met de verschillende componenten van een stereoketen. Door de meest duurzame en technisch sterkste componenten uit deze verschillende 'stereoketens' aan elkaar te koppelen (eventueel met een aantal nieuwe componenten), kan men een nieuwe stereoketen samenstellen (open

informatiesysteem), die voor de meeste van de afnemers van diensten bij Erfgoedinzicht, Erfgoedplus of de Vlaamse Kunstcollectie, inzetbaar is en een geleidelijke transitie mogelijk maakt zonder het kind (de reeds verzamelde registratiedata en beeldcollecties) met het badwater weg te gooien.

Door de realisatie van een Adlib-API, die de verbinding maakt tussen de Erfgoedinzicht-Adlib-module en de Vlaamse Kunstcollectie-datahub, (technische architectuur in een bestek uitgeschreven door de Vlaamse Kunstcollectie, aanbesteding opgezet door de provincie West-Vlaanderen, implementatie begeleid door de VKC) werd bovendien reeds een belangrijke verbindingsingreep gemaakt.

2.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet in:

- Het participeren aan de denkoefeningen voor de integratie van de gecentraliseerde erfgoeddatabanken.
- De concrete afstemming en op termijn eventueel zelfs integratie van de dienstverlening van de gecentraliseerde erfgoeddatabanken met deze van de Vlaamse Kunstcollectie.
- Het onderhouden van de koppeling tussen de Erfgoedinzicht-Adlib-module en de Vlaamse Kunstcollectie-datahub, voor zolang nodig.
- Gecontinueerd overleg met de gecentraliseerde erfgoeddatabanken en hun eventuele opvolgers.

Mogelijke facultatieve acties:

- Integratie van de adlib-, ocr-, erfgoedregister-platformen van de gecentraliseerde provinciale erfgoeddatabanken in één duurzaam (en eventueel open source) registratieplatform.
- Het ontwikkelen, beschrijven, onderhouden en uitrollen van dat duurzaam registratieplatform.
- Ter beschikking stellen van hands-on begeleiding bij de registratie van de museumcollecties en de normalisering van de bijhorende metadata.

Actie 2.2 De Vlaamse Kunstcollectie ontwikkelt, onderhoudt, documenteert, vernieuwt en promoot een Datahub-infrastructuur voor geautomatiseerd hergebruik van de content van (groepen van) geïnteresseerde musea.

In de herfst van 2017 konden de Vlaamse Kunstcollectie en Packed vzw een datahub-infrastructuur opleveren voor het geautomatiseerd hergebruik van de registratiedata bij museumcollecties. Onder de noemer Arthub Flanders werd deze datahub-infrastructuur uitgerold voor de beeldende kunstencollecties. In de loop van 2018 zal dit ook kunnen voor de hedendaagse kunstmusea. De modelarchitectuur voor deze datahub steunt op een vijftal principes:

- Het gebruik van open standaarden die de collectiedata eenvoudig uitwisselbaar maakt met andere systemen in het ecosysteem.
- Persistente identificatie van kunstwerken, afbeeldingen, concepten, plaatsen en agents aan de hand van gelijkvormige en makkelijk leesbare URI's.
- Geautomatiseerde uitwisseling van collectiedata tussen systemen van webservices.
- De inzet van technologie die transparant, herbruikbaar en uitwisselbaar is.
- Het delen van het eigenaarschap over en de verantwoordelijkheid voor de technologie.

Deze datahub-infrastructuur kan je vergelijken met een stereoketen die verschillende componenten (softwarepakketten) aan elkaar koppelt waardoor geautomatiseerde doorstroming van data mogelijk wordt. De volgende componenten werden gebouwd en geïnstalleerd:

Datahub-component: een metadata-aggregator die de ingest, validatie en disseminatie van LIDO XML records ondersteunt (geen registratie- of bewaarsysteem) en een beveiligde en geautomatiseerde, machinematige uitwisseling mogelijk maakt.

Arthub Flanders-component: Dit is de discovery interface die gebruikers toelaat om op een gebruiksvriendelijke wijze doorheen de collectiedata in de datahub te zoeken via gefacetteerd en vrije tekst zoekfunctionaliteiten, zodat specifieke datasets kunnen worden geselecteerd voor hergebruik.

Datahub Factory-component: Deze component zorgt voor het ophalen van data uit de collectieregistratiesystemen en transformeert vervolgens de gegevens naar het LIDO XML-formaat. Daarop worden de getransformeerde gegevens tenslotte aangeboden aan de datahub.

Datahub Box-component: Deze component is een kant-en-klare serveromgeving met alle technische voorzieningen die systeembeheerders en ontwikkelaars in staat stelt om efficiënt en met een minimale investering in tijd, zelfstandig een installatie van de Datahub-componenten te realiseren. Dit moet de drempel voor externe ontwikkelaars om een bijdrage te leveren aan het project verlagen.

De bouw van deze datahub-infrastructuur is technischer dan deze beschrijving van de componenten laat vermoeden. De Vlaamse Kunstcollectie hield er evenwel aan de datahub-infrastructuur te bouwen met technologie en software die bij ontwikkelaars en hergebruikers bekend is en internationaal wordt gebezigd:

- JSON/REST en OAI-PMH API voor de endpoints;
- OAuth-technologie voor de beveiliging;
- Project Blacklight voor de discovery interface ;
- Catmandu voor de datahub factory-component.

Meer nog, de bouw van de datahub-infrastructuur vergde tevens verbetering en verdere ontwikkeling van de technologie en de software. Zo werden door de Vlaamse Kunstcollectie verschillende Catmandu-modules ontwikkeld om de link met thesauri te kunnen maken.

Deze datahub-infrastructuur kan op een duurzame en kosteneffectieve wijze als een sectorale infrastructuur voor tal van musea worden uitgerold. Om dit optimaal te kunnen doen, kunnen musea wel geclusterd worden naar de aard van hun collecties. Dit laat toe dat de mappings gevoelig vereenvoudigd kunnen worden en de koppeling aan relevante thesauri en andere standaarden overlegd kan worden opgezet. Op deze wijze kan de referentie-architectuur ook gecoördineerd en stapsgewijs verder ontwikkeld en geïmplementeerd worden.

Om geautomatiseerde uitwisseling mogelijk te maken is de aanwezigheid van webgebaseerde endpoints en API's langs de zijde van de collectieregistratiesystemen een conditio sine qua non. Via deze technische toegangen kunnen systemen geautomatiseerd en frequent collectiegegevens in een machineleesbaar formaat uitwisselen met de datahubinfrastructuur. Deze webgebaseerde endpoints en API's werden in het kader van het datahubproject ten behoeve van de meest courante collectieregistratiesystemen (Adlib, The Museum System en CollectiveAccess) ontwikkeld.

De hierboven beschreven complexiteit wilden we expliciet duiden omdat enkel op die manier blijkt dat de ontwikkeling van een datahubinfrastructuur (en bij extensie een open informatiesysteem) een zeer technische en arbeidsintensieve bezigheid is die enkel kan gerealiseerd worden mits voldoende en gecontinueerde financiële slagkracht (om specifieke zaken uit te besteden en te onderhouden) en voldoende technisch gekwalificeerd personeel. Ook de arbeidsintensiviteit van de uitrol naar andere musea(le groepen) mag niet worden onderschat.

2.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- Afstemming met Packed vzw en de andere knooppunten binnen de culturele erfgoedsector (Achiefbank, Erfgoedbibliotheek Vlaanderen, Lukas) betreffende de strategieën op het vlak van uitwisselingstandaarden, beschrijvingen, aggregatie, linked data en de ingezette referentiearchitectuur.
- Het onderhoud, de documentatie en de eventuele vernieuwing van de datahubinfrastructuur o.m. via een ontwikkelaarscommunity op github zodat (internationale) medeverantwoordelijkheid en mede-eigenaarschap wordt gegarandeerd.
- Het onderhoud, de documentatie en de eventuele vernieuwing van de persistent-identificer-infrastructuur.
- De promotie van de datahub-infrastructuur in binnen- en buitenland.
- Het stapsgewijs uitbreiden van het aantal via de datahubinfrastructuur ter beschikking gestelde datavelden (verdieping).
- Het stapsgewijs uitbreiden van het aantal (groepen van) geïnteresseerde musea en actoren als Lukas, art in Flanders, aangesloten op de datahubinfrastructuur (verbreding). Dit gebeurt via:
 - Het opzetten van een registratorenoverleg en gebruikersgroepen, indien nodig en haalbaar per museale groep (beeldende kunstencollecties, hedendaagse kunstencollecties, volkskundige collecties, archeologische collecties, religieuze collecties, historische collecties, technische collecties, collecties gerelateerd aan lucht- en ruimtevaart, scheepvaart en andere vormen van vervoer, ...) in overleg met Packed vzw en de gecentraliseerde erfgoeddatabanken.
 - De normalisering en verrijking van de metadata van de betrokken musea in overleg met de gecentraliseerde erfgoeddatabanken (zie OD1).
 - Het introduceren van persistent-identifiers in de betrokken musea (zie OD1).
 - Nieuwe mappings: de matching tussen de velden in het datamodel van het registratiesysteem enerzijds, en het LIDO XML-datamodel anderzijds, rekening houdend met de criteria veiligheid, privacy, vertrouwelijkheid en auteursrecht.
 - De ontwikkeling van bijkomende Catmandu-componenten om de koppeling met nieuwe noodzakelijke thesauri en standaarden te kunnen maken.
- De organisatie van werktafels ten behoeve van ontwikkelaars zodat zij technisch inzicht krijgen in de werking van de datahubinfrastructuur.
- Het stimuleren van hergebruik (zie OD 4).

Actie 2.3 De Vlaamse Kunstcollectie compileert, onderhoudt, documenteert, vernieuwt en promoot een IIIF-beeldinfrastructuur voor geautomatiseerd hergebruik van IIIF-conforme beelden van (groepen van) geïnteresseerde musea.

Binnen het flexibel en open informatiesysteem dat de Vlaamse Kunstcollectie wil ontwikkelen is er naast de datahub (reeds gerealiseerd), ook nood aan een IIIF-beeldinfrastructuur voor geautomatiseerde uitwisseling van beelden. Zo'n IIIF-beeldinfrastructuur stelt een DAM, een beeldbank en een IIIF⁴-API ter beschikking, naargelang de noden van de verschillende organisaties die ervan willen gebruikmaken. De IIIF-API moet ervoor zorgen dat de beeldbestanden kunnen voldoen aan de IIIF-standaarden voor uitwisseling, inzoomen, annoteren, licentiëren, het maken van afgeleide bestanden, ... Wie reeds over een beeldbank en/of DAM-systeem beschikt hoeft deze niet te vervangen, op deze componenten kan de IIIF-API verder bouwen. Via het samenwerken bij het compileren en het ter beschikking stellen

⁴ Zie <http://iiif.io>

aan meerdere (groepen van) collectiebeherende actoren van dergelijke IIIF-beeldinfrastructuur willen we duurzaam en kostenefficiënt werken.

Bij operationele doelstelling 1 lichtten we reeds toe waarvoor IIIF staat, met name een internationale community-gedreven set van standaarden voor het machine-leesbaar ter beschikking stellen van beeldbronnen van zeer hoge kwaliteit. De belangrijkste doelstellingen werden ook bij operationele doelstelling 1 reeds opgesomd: toegang tot gestandaardiseerde beeldbanken, interoperabiliteit garanderen tussen die beeldbanken en andere applicaties, het ontwikkelen, onderhouden, testen, documenteren en implementeren van gedeelde technologieën zoals beeldbanken, webclients, ...

IIIF voorziet in een Web Annotation Data Model dat toelaat metadata rond een beeld op te stellen zodat deze informatie ingebed bij het beeld kan worden uitgewisseld of gemigreerd tussen systemen.

De Vlaamse Kunstcollectie wil zo'n IIIF-beeldinfrastructuur compileren door net zoals bij de datahub (en conform de stereoketenstrategie (zie 2.1)) bestaande open source en IIIF-compliant software, ontwikkeld bij diverse internationale universitaire faculteiten, onderzoekscentra en erfgoedactoren, aan elkaar te koppelen en als duurzaam, efficiënt en flexibel systeem aan meerdere (groepen van) organisaties ter beschikking te stellen. Enkel wanneer de verbinding tussen verschillende software-componenten daartoe noopt of wanneer specifieke software-componenten niet beschikbaar zijn, zal de Vlaamse Kunstcollectie, in samenwerking met ontwikkelaars, nieuwe software ontwikkelen.

We willen bij de compilatie van een dergelijke IIIF-beeldinfrastructuur op dezelfde wijze tewerk gaan zoals we dat ook reeds deden bij de Datahub-infrastructuur. We baseren ons op de door Packed vzw in 2017 opgeleverde 'Blauwdruk gedistribueerd beeldbeheer' (project beeldenhub) als architectuur voor de technische infrastructuur. Deze blauwdruk wordt in samenwerking tussen de Vlaamse Kunstcollectie en Packed vzw uitgetest in een testomgeving. We compileren een infrastructuur en schrijven rond de ontbrekende modules een bestek uit om de IIIF-beeldinfrastructuur effectief te realiseren en te implementeren.

Begin 2018 verloopt de ondersteuning van belangrijke delen van de software in de beeldinfrastructuur van Lukas, Art in Flanders. Lukas, Art in Flanders startte daarom eind 2017 een aanbestedingsprocedure voor een vernieuwde infrastructuur waardoor de organisatie op korte termijn haar dienstverlening kan blijven garanderen. Op de middellange termijn kan ook Lukas aansluiten op de IIIF-beeldinfrastructuur gecompileerd door de Vlaamse Kunstcollectie op basis van de modelarchitectuur van Packed. Wanneer deze IIIF-infrastructuur een meerwaarde kan betekenen voor Lukas, dan is de Vlaamse Kunstcollectie bereid om deze infrastructuur ook voor de Lukas-werking in te zetten.

Ook Archiefbank Vlaanderen en AMSAB lieten reeds hun interesse blijken en zijn geïnteresseerd in IIIF-beeldinfrastructuur.

Het is de bedoeling dat via de uitrol van een IIIF-beeldinfrastructuur onderscheiden (groepen van) collectiebeherende organisaties zelf kunnen kiezen welk strategisch beeldbeleid ze voorstaan: gesloten, halfopen of open. Voor elke (groep van) collectiebeherende speler(s) kan via het gelaagd licentiemodel worden aangegeven hoe (na toepassing van auteursrechtenregels en eventuele privacy- en veiligheidscondities) men wil dat de digitale beelden voor hergebruik ter beschikking kunnen worden gesteld en of er voor het commercieel hergebruik een financiële tegemoetkoming wordt verwacht. Een IIIF-beeldinfrastructuur moet het strategisch beeldbeleid, samengevat in zo'n gelaagd licentiemodel, geautomatiseerd toepassen. Het strategisch beeldbeleid wordt samengevat in de IIIF-metadata die inherent deel uitmaken van het beeld.

De Vlaamse Kunstcollectie en de huidige museale partners (KMSKA, MSK, Musea Brugge, MLeuven en MuZEE) staan een model voor waarbij de zichtbaarheid en het effectieve

hergebruik van de collectie het meest doorslaggevende element is en het financiële terugverdienmodel wordt uitgevlakt. Dat de collecties zichtbaar worden en voor hergebruik ter beschikking worden gesteld zijn de belangrijkste terugverdieneffecten. De Vlaamse Kunstcollectie staat met andere woorden het vrij hergebruik van de gedigitaliseerde collecties voor (zolang op het analoge werk zelf geen auteursrechten berusten), zonder enige restrictie, welke dan ook. De internationale praktijk, maar ook de Europese Richtlijn hergebruik Overheidsinformatie en de daaruit voortvloeiende wetgeving, geeft aan dat de zienswijze van de Vlaamse Kunstcollectie reëel en toekomstgericht is.

Musea en Erfgoed Antwerpen lieten reeds een DAM voor geautomatiseerd hergebruik ontwikkelen met open source software. Mogelijk kan op dit Mediamosa-DAM-systeem een IIIF-API worden gebouwd. De Antwerpse DAM werd overigens ontwikkeld door dezelfde private leverancier die ook de Datahub-infrastructuur in een eerste proefversie opleverde. Ook andere alternatieven zoals bijvoorbeeld Samvera kunnen worden verkend. Zoals reeds gesteld willen we, net zoals bij de datahub-infrastructuur, ook voor de IIIF-beeldinfrastructuur verder bouwen op bestaande technologie en software zodat de ontwikkelingskost niet te hoog oploopt.

Eén keer een IIIF-beeldinfrastructuur gecompileerd en uitgetest staat de Vlaamse Kunstcollectie, samen met actoren als Packed vzw, in voor het stapsgewijs uitrollen ervan bij de geïnteresseerde (groepen van) musea en dienstverlenende actoren als Lukas, Art in Flanders.

Waarschijnlijk kan dergelijke IIIF-infrastructuur ook van nut zijn voor de steden zelf. De culturele erfgoedsector is een veeleisende sector die werkt met stevige standaarden. Wat goed is voor de culturele erfgoedsector kan zeker dienen voor de beeldinfrastructuur van de lokale (en andere) besturen. Doordat we de IIIF-beeldinfrastructuur compileren met open software en de broncodes gedocumenteerd ter beschikking stellen op Github, kunnen ook de steden, culturele erfgoedcellen, ... hiermee hun voordeel doen.

2.3.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- Afstemming en coördinatie met Packed vzw, de andere knooppunten binnen de culturele erfgoedsector (Achiefbank, Erfgoedbibliotheek Vlaanderen, Lukas, Art in Flanders) betreffende strategieën in functie van een IIIF-beeldinfrastructuur.
- De verkenning van open source beeldbanken en DAM-systemen en de weging van hun duurzaamheid en kostenefficiëntie.
- De compilatie, het onderhoud, het testen, de documentatie en de implementatie van een IIIF-beeldinfrastructuur volgens de door Packed vzw opgemaakte blauwdruk. Dit alles dient te gebeuren in een open ontwikkelingsklimaat binnen github zodat medeverantwoordelijkheid en mede-eigenaarschap wordt gegarandeerd.
- De promotie van de IIIF-infrastructuur in binnen- en buitenland, o.m. via Github en op de internationale netwerkmomenten.
- Het ter beschikking stellen en uitrollen van de IIIF-beeldinfrastructuur ten behoeve van Lukas, de geïnteresseerde musea en andere culturele erfgoedspelers (bijvoorbeeld Musea en Erfgoed Antwerpen) via het principe van shared services (zie eerder).
- Het stapsgewijs uitbreiden van het aantal (groepen van) musea en andere collectiebeherende organisaties die gebruikmaken van de IIIF-beeldinfrastructuur. Dit gebeurt via:
 - Het opzetten van een registratorenoverleg waar ook Packed vzw, de gecentraliseerde erfgoeddatabanken en de andere cultureel erfgoedknooppunten op het vlak van digitalisering op worden uitgenodigd.
 - De normalisering en standaardisering van de IIIF-metadata van de betrokken musea in overleg met de gecentraliseerde erfgoeddatabanken en de andere cultureel erfgoedknooppunten op het vlak van digitalisering.

- De installatie van een IIF-Vlaanderen-gebruikersgroep voor geïnteresseerde medewerkers van collectiebeherende organisaties.
- De opmaak van een lijst-met IIF-vereisten ten behoeve van externe leveranciers en ontwikkelaars.
- De organisatie van werktafels ten behoeve van hergebruikers zodat zij technisch inzicht krijgen in de werking van de IIF-infrastructuur.
- De deelname aan de internationale ‘IIF-community discussion group on museums’;
- Het ter beschikking stellen van technische expertise om de koppelingen tussen de verschillende infrastructuren te begeleiden, te documenteren en zo uniform mogelijk uit te voeren;
- De ontwikkeling van modelovereenkomsten voor dergelijke diensten.

OD 3. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, werkt, samen met Packed vzw en andere organisaties, aan permanente visievorming, onderzoek en ontwikkeling betreffende digitalisering in de museumsector.

De Vlaamse Kunstcollectie wil zich inschakelen in een Vlaamse, nationale en internationale strategie rond visievorming, onderzoek en ontwikkeling rond digitalisering in de culturele erfgoedsector in het algemeen en de museumsector in het bijzonder. Zij wil dit doen op verschillende wijzen:

Het is voor de hand liggend dat op het vlak van visievorming, onderzoek en ontwikkeling wordt overlegd en samengewerkt met Packed vzw en de andere organisaties die zich profileren als knooppunten voor digitalisering in de culturele erfgoedsector (Erfgoedbibliotheek Vlaanderen, Archiefbank Vlaanderen, Tapis Plein) en VAAA (Vlaams Instituut voor Audio-Visueel Archief).

Daarnaast wordt de duurzaamheid en de efficiëntie van de componenten van een open informatiesysteem tevens bevorderd wanneer de ingezette softwaretechnologie open source is en door zo veel mogelijk actoren wordt ingezet. Intens overleg met alle geïnteresseerde actoren en het opzetten van een ontwikkelaars-community via GitHub is daarom aangewezen.

Open metadata en beelden zijn zinloos wanneer niet tegelijk verschillende vormen van hergebruik worden opgezet. Ook dit veronderstelt permanente waakzaamheid voor wat zowel binnen als buiten Vlaanderen leeft.

Ten slotte hoeven we het warm water niet uit te vinden. In de internationale museumsector zijn er voorbeelden te vinden van de do's-and-don'ts. Een aanwezigheidsbeleid op die internationale evenementen die ertoe doen is alleen al daarom zeer belangrijk.

Actie 3.1 De Vlaamse kunstcollectie biedt transparantie over strategie, doelstellingen, acties en intenties aan partners, musea, hergebruikers, ...

Bij de algemene doelstellingen werd het reeds gesteld, de Vlaamse Kunstcollectie heeft de ambitie om als deelsectoraal knooppunt voor digitalisering in de culturele erfgoedsector te werken, meer bepaald voor de collectiebeherende organisaties met museumcollecties.

Belangrijk hierin is niet alleen dat voorzieningen en infrastructuur gedeeld worden. Belangrijk is evenzeer om voldoende overleg met andere knooppunten (Archiefbank, de Erfgoedbibliotheek Vlaanderen, Lukas, ...) op te zetten, kleine en grote partijen met elkaar te verbinden, zo transparant mogelijk te zijn over strategie, acties en intenties én zich te manifesteren op internationaal niveau. Alle betrokken erfgoedgemeenschappen moeten

worden bediend. Dit alles dient opgezet in nauw overleg en in afstemming met Packed vzw en anderen. De afstemming dient zich op verschillende theoretische en praktische thema's te focussen: allerlei strategieën, onder meer op het vlak van uitwisselingsstandaarden, beschrijvingen, aggregatie, linked data en de ingezette referentiearchitectuur.

Die openheid is niet alleen een attitude, het dient ook te worden geformaliseerd. Daarom zet de Vlaamse Kunstcollectie verschillende werkvormen op. Deze werkvormen bieden aan alle geïnteresseerde actoren/erfgoedgemeenschappen (Packed, Lukas, knooppunten, geïnteresseerde musea, gebruikers, ...) de kans om zich te informeren en mee te sturen.

De bedoeling van deze transparantie is veelvoudig: inzicht krijgen in elkaars activiteiten, keuzes en planning, aansluiting vinden bij bestaande voorzieningen, informatie bieden en uitwisselen, werken op maat, ...

Volgende werkvormen worden voorzien:

- registratorenoverleg: voor algemeen en strategisch overleg, desgevallend ook voor issues die te maken hebben met het normaliseren van data en beelden.
- gebruikersgroepen: voor de museale hergebruikers (van het flexibel en open informatiesysteem);
- (ad hoc-) werkgroepen: technische, ontwikkelingsgerichte werkmomenten;
- werktafels: voor externe hergebruikers van ons flexibel en open informatiesysteem;
- redactiegroepen: voor de thematische websites en andere zichtbare platformen;
- masterclasses: voor het informeren van alle erfgoedgemeenschappen;
- gesprekstafels: voor contact tussen de verschillende erfgoedgemeenschappen.

3.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In geregeld overleg met Packed vzw, de Vlaamse knooppunten in het Vlaamse culturele erfgoedveld, Lukas, VIAA en andere die actief werken rond digitalisering.
- De afstemming van activiteiten, keuzes en planning tussen de Vlaamse knooppunten, Lukas, Packed en VIAA onderling.
- Het opzetten van een registratorenoverleg met de registratoren van de op de doelstellingen en acties van de Vlaamse Kunstcollectie ingeschreven musea en de vertegenwoordigers van de andere knooppunten, Lukas en Packed. Het registratorenoverleg is eerder algemeen en strategisch van aard.
- Het opzetten van werkgroepen met de vertegenwoordigers van de geïnteresseerde knooppunten, Lukas en musea, alsook met de vertegenwoordigers van Packed. De werkgroepen zijn eerder concreet en technisch van aard.
- Het opzetten van de nodige begrijpelijke informatie ten voordele van leidinggevende-digibeten in de onderscheiden musea, geïnteresseerde erfgoedorganisaties en gemeentebesturen.
- Het organiseren van gebruikersgroepen voor de gebruikers van ons open informatiesysteem.
- Het opzetten van werktafels voor externe hergebruikers van ons flexibel en open informatiesysteem.
- Het opzetten van redactiegroepen voor de contentpartners van onze thematische websites en andere platformen.
- Het opzetten van gesprekstafels voor contacten en informatie-uitwisseling tussen de verschillende erfgoedgemeenschappen.
- Het opzetten van masterclasses ten behoeve van de doorstroming van nieuwe inzichten.
- De communicatie van de strategieën, acties en intenties van de Vlaamse Kunstcollectie via nieuwsbrief en website.

- Het ter beschikking stellen van de documentatie en de referentie-architectuur van de verschillende toepassingen van het flexibel en open informatiesysteem van de Vlaamse Kunstcollectie als open software via platformen als GitHub.

Actie 3.2 De Vlaamse Kunstcollectie zet zowel een ontwikkelaars- als een gebruikerscommunity op rond het flexibel en open informatiesysteem voor musea.

De ontwikkeling, het in stand houden en het documenteren van een flexibel en open informatiesysteem waarin elke museale organisatie zijn gading vindt, is de kern van de maatschappelijke opdracht van de Vlaamse Kunstcollectie. Het open informatiesysteem wordt gevormd door drie grote componenten: een registratieplatform (al of niet voortbouwend op het werk van de gecentraliseerde provinciale erfgoedbanken) , een datahub-infrastructuur en, tenslotte, een IIF-beeldinfrastructuur.

Om duurzaam en kostenefficiënt te zijn dient dergelijk flexibel en open informatiesysteem te voldoen aan volgende voorwaarden:

- de ingezette (software)technologie dient compatibel en open te zijn;
- er dient te worden gewerkt met standaarden en een overlegde referentiearchitectuur;
- het moet voortkomen uit en tegemoetkomen aan structurele samenwerking;
- het moet ter beschikking worden gesteld als shared service.

Om de duurzaamheid te garanderen dient de infrastructuur zo overlegd mogelijk en in maximale samenwerking tot stand gebracht worden. Daarnaast dient de infrastructuursoftware bij zo veel mogelijk ontwikkelaars/collectiebeherende organisaties bekend gemaakt te worden, met een open broncode, zodat verbeteringen kunnen worden aangebracht en de software ook door zoveel mogelijk ontwikkelaars/organisaties kan worden gebruikt.

Het ontwikkelen en in stand houden van de infrastructuursoftware gebeurt daarom het best niet alleen in overleg met Packed vzw, de andere knooppunten voor digitalisering in de culturele erfgoedsector en alle geïnteresseerde musea. Dit gebeurt best ook via een versiebeheersysteem.

GitHub is zo'n bij ontwikkelaars goed geïntegreerd internationaal platform waarop software met een open broncode kan worden geplaatst en gezamenlijk kan worden geschreven, bewerkt en verbeterd. GitHub beschikt onder meer over:

- code review: een versiebeheersysteem zodat bij ontwikkeling van software, meerdere mensen wijzigingen kunnen aanbrengen aan eenzelfde bestand. De wijzigingen worden dan gecodeerd met een revisienummer of revisieniveau, gekoppeld aan een timestamp en de persoon die de wijzigingen aanbracht;
- Toegangscontrole via project management;
- Verschillende samenwerkingsfuncties zoals een issue tracker (fouten detecteren en oplossen), pull request (een forum voor het aanmaken, reviewen en testen van nieuwe functies), takenlijsten en wiki's (een applicatie waarmee webdocumenten door meerdere redacteurs samen kunnen worden bewerkt) voor ieder project;
- Tools voor community-management.

Alle door de Vlaamse Kunstcollectie ontwikkelde software wordt met de nodige toelichting als open broncode op GitHub gezet. Zo kunnen alle geïnteresseerde ontwikkelaars, hergebruikers en collectiebeherende organisaties ermee aan de slag.

3.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- In de deelname aan regelmatig en minstens jaarlijks gezamenlijk overleg met Packed vzw, de andere knooppunten voor digitalisering in de culturele erfgoedsector, Lukas en VIAA.

- In een permanent overleg met Packed vzw en andere mogelijke geïnteresseerden en deskundigen over alle aspecten betreffende visievorming, ontwikkeling en implementatie betreffende de referentiearchitectuur van de verschillende componenten van het flexibel en open informatiesysteem.
- In een permanent overleg en samenwerking met VIAA over alle aspecten betreffende de hosting van het flexibel en open informatiesysteem.
- Het opzetten van een registratorenoverleg met de registratoren van de op de doelstellingen en acties van de Vlaamse Kunstcollectie ingeschreven musea en de vertegenwoordigers van de andere knooppunten en Packed. Het registratorenoverleg is eerder algemeen en strategisch van aard.
- Het opzetten van werkgroepen met de vertegenwoordigers van de geïnteresseerde knooppunten en musea, alsook met de vertegenwoordigers van Packed. De werkgroepen zijn eerder concreet en technisch van aard.
- Het opzetten van de nodige begrijpelijke informatie ten voordele van leidinggevende-digibeten in de onderscheiden musea en geïnteresseerde erfgoedorganisaties.
- De communicatie van de strategieën, acties en intenties van de Vlaamse Kunstcollectie via nieuwsbrief en website.
- Het ter beschikking stellen van de documentatie en de referentie-architectuur van de verschillende toepassingen van het flexibel en open informatiesysteem van de Vlaamse Kunstcollectie als open software via platformen als GitHub.
- Een eigen GitHub-account voor het verder ontwikkelen, implementeren en verbeteren van open bronsoftware voor alle componenten binnen het flexibel en open content system.
- Het vrij ter beschikking stellen van de ontwikkelde software via een open licentie.
- Het documenteren van de infrastructuur ten behoeve van de (her)gebruikers.

Actie 3.3 De Vlaamse Kunstcollectie verkent en introduceert, in overleg en samen met musea, (ver)nieuwe(nde) vormen van hergebruikdiensten.

Nick Poole, Collections trust, December 2013

'Your customers are physical, digital, intellectual, mobile and social. So that's what your services should be.'

De Vlaamse Kunstcollectie wil, naast de registratie en de geautomatiseerde doorstroming van content ook sterk inzetten op de digitale zichtbaarheid en het hergebruik van de metadata en beelden. Hier zitten we volop in de dienstenlaag, de ontwikkeling van toepassingen, views en portalen ten behoeve van collectiebeherende organisaties en actoren uit de creatieve industrieën, toerisme, wetenschap, educatieve sector, ... Via talloze toepassingen en diensten, webdiensten, apps, data as a service willen we een waardevermeerdering voor de collectiebeherende organisaties met museumcollecties realiseren.

De belangrijkste rol voor de Vlaamse Kunstcollectie is hier weggelegd voor de functies van internationaal waarnemer (van nieuwe tendensen in gebruikersapplicaties in de museale sector) en de advisering van hergebruikprojecten (zowel ten aanzien van de aanbieder van metadata en beelden als aan de ontvanger). Slechts uitzonderlijk, ad hoc en bij wijze van voorbeeld zal de Vlaamse Kunstcollectie zich zelf wagen aan de hergebruikprojecten.

3.3.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In samenwerking met Packed vzw en andere actoren in een permanente monitoring van de verschillende hergebruiksmogelijkheden voor gedigitaliseerde museumcollecties.
- De advisering van hergebruikinitiatieven, zowel uitgaand van de collectiebeherende actoren zelf, als van mogelijke derde hergebruikers.
- De ontwikkeling van een beperkt aantal ad hoc-voorbeelden van hergebruik, in samenwerking met relevante actoren.
- Het opzetten van masterclasses ten behoeve van en gesprekstafels tussen verschillende soorten actoren.

Actie 3.4 De Vlaamse Kunstcollectie participeert in het internationale netwerk dat zich engageert in de digitaliseringsstrategieën ten behoeve van musea.

Jaarlijks vinden wereldwijd tientallen symposia en conferenties plaats over digitalisering in de culturele erfgoedsector in het algemeen en musea in het bijzonder. Een aantal conferenties wordt jaarlijks georganiseerd⁵, andere symposia of conferenties worden ad hoc georganiseerd door culturele erfgoedinstellingen of universiteiten. Daarnaast zijn ook communities van ontwikkelaars en informatici actief die zich specialiseren in voor de culturele erfgoedsector (en dus ook musea) relevante software en standaarden. Ook deze communities hebben jaarlijks hun internationale ontmoetingsmomenten⁶. De aanwezigheid op dergelijke internationale momenten is belangrijk om de vinger aan de pols te houden bij de nieuwe tendensen en inzichten, maar ook om de community rond de eigen applicaties binnen het flexibel en open informatiesysteem en de ontwikkelde normaliserings- en andere processen levendig te houden. De participatie aan dergelijke netwerkmomenten wordt ook steeds overlegd met Packed vzw.

3.4.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- Afstemming met Packed vzw voor wat betreft deelname aan internationale conferenties en congressen.
- De passieve deelname aan minstens drie internationale conferenties/congressen betreffende digitalisering en musea per jaar.
- De actieve deelname (indienen van een paper en het geven van een lezing) aan gemiddeld één internationale conferentie betreffende digitalisering en musea per jaar.

⁵ Voorbeelden van jaarlijks terugkerende conferenties:

- MCG's Museum + Tech-conferentie (<http://museumscomputergroup.org.uk/meetings/mcgs-museumstech-2017/>)
- MuseumNext Tech (<https://www.museumnext.com/events/museumnext-tech/>)
- Museums and the Web (<https://www.museumsandtheweb.com/>)
- Sharing is caring (<http://sharecare.nu/aarhus-2017/>)
- Europeana gerelateerde evenementen (<https://pro.europeana.eu/network-association/events>) zoals de Europeana Network Association AGM
- CIDOC conference (<http://network.icom.museum/cidoc/events/next-conference/L/12/>)
- IIF-Conference (<http://iif.io/event/>)

⁶ Voorbeelden van jaarlijkse ontmoetingsmomenten relevant voor de culturele erfgoedsector in de technologiewereld.

- Blacklight European Summit (<http://projectblacklight.org/european-summit-2017>)
- LibreCat/Catmandu Events (<http://librecat.org/events.html>)
- Collective Access User Group Meeting (<https://www.meetup.com/nl-NL/CollectiveAccess-User-Group/events/240002366/?eventId=240002366>)

OD 4. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, zet internationale presentatie- en aggregatietools op met (groepen van) geïnteresseerde musea en maakt zo de gedigitaliseerde collecties zichtbaar voor verschillende gebruikersgroepen.

Nick Poole, Collections Trust, 2013

'You need a strategy that encompasses the way modern consumers experience culture.'

Wanneer op de contentlaag en de verbindingenlaag een dienstenlaag (toepassingen, views en portals ten behoeve van de gidsen en gebruikers, (web)diensten, apps, data as a service) wordt geïnstalleerd, dan dienen hierbij de gebruikers centraal gesteld. Het is daarom belangrijk de gebruikers en de verschillende vormen van hergebruik te kennen.

Een eerste onderscheid dat de Vlaamse Kunstcollectie wil maken is het onderscheid tussen eindgebruikers enerzijds en business to business (ontwikkelaars en intermediairs) anderzijds. Wat de business to business betreft, is het noodzakelijk te beseffen dat vaak anderen beter geplaatst zijn om gebruikersdiensten en interfaces te ontwikkelen en te beheren. De verbindingslaag is in de werking van de Vlaamse Kunstcollectie dan ook altijd belangrijker dan de dienstenlaag. De doelstelling moet wel zijn om een rijk en stabiel 'halffabricaat' te realiseren, met behulp waarvan zowel derden als erfgoedinstellingen zelf steeds weer nieuwe producten kunnen maken.

Wat de eindgebruiker betreft, daar is het belangrijk te beseffen dat een gebruiker die op zoek is naar culturele content geen boodschap heeft aan de schotten tussen sectoren en collecties. Werken ten voordele van de eindgebruiker wil dus zeggen dat de Vlaamse Kunstcollectie in eerste instantie op zoek wil gaan naar de digitale platforms en werkomgevingen waar de potentiële gebruikers al zijn, zoals sociale media, zoekmachines en internationale portalen zoals wikipedia.

Een tweede onderscheid dat de Vlaamse Kunstcollectie wil maken is dat tussen de verschillende doelgroepen. Er kunnen verschillende doelgroepen worden afgebakend: de informatie- en ervaringzoekende burger, het onderwijs, de wetenschap, de creatieve industrie, erfgoedinstellingen zelf, toekomstige generaties, ... Elke doelgroep vergt een specifieke benadering en specifieke content.

Tenslotte kan er ook een onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende vraagtypen: Snelle zoekvragen verwachten full-content over een bepaald persoon, onderwerp of plek. De content wordt het best aangeboden via de bekende platforms (zoekmachines, sociale media, externe platformen en portalen, ...) en sluit idealiter aan bij de actualiteit. Om dit type vraag goed te kunnen bedienen is het belangrijk om heldere gebruiksvoorwaarden te bieden.

De vraag naar rijke context verwacht informatie over herkomst van de content en informatie over de relaties met andere bronnen. Dergelijke vraag wordt gesteld door wetenschappers, journalisten, tentoonstellingsmakers, Hiervoor dienen de bronnen en collecties worden verrijkt en gekoppeld.

Een derde vraagsoort tenslotte betreft de vraag naar big data. Op dit moment is de vraag naar big data niet relevant voor de situatie waarin de Vlaamse museale organisaties verkeren. Er zijn vooralsnog geen big data in de Vlaamse musea ter beschikking.

Actie 4.1 De Vlaamse Kunstcollectie is voor de geïnteresseerde musea aggregator voor tal van internationale platformen en portalen én stelt hiertoe zijn Open Informatie Systeem ter beschikking.

Het gezamenlijk en geautomatiseerd collecties online beschikbaar stellen (aggregatie) is één van de hoofdoopdrachten van de Vlaamse Kunstcollectie en is een logisch gevolg van de verbindingslaag die de Vlaamse Kunstcollectie wil installeren. Om deze aggregatie optimaal te doen werken voorzien we een aantal acties.

Eerst en vooral moeten de collecties vindbaar zijn. We willen dus niet alleen werken aan de optimalisatie van de zoekresultaten in de gebruiksomgevingen. We willen ook de collecties brengen waar de gebruikers zijn.

Daarnaast moeten we de aggregatie scherpstellen. We kunnen dit doen door goede afspraken te maken over de publicatie en de levering van metadata en beelden, opnieuw ook door het volgen van de internationale ontwikkelingen, door infrastructuren geautomatiseerd met elkaar te koppelen en de technische mogelijkheden optimaal te benutten (zie eerdere operationele doelstellingen) (zie ook OD1 en OD2).

Het hergebruik door de creatieve industrieën kunnen we faciliteren door het hergebruik zo eenvoudig mogelijk te maken (eenduidige en eenvoudige informatie over copyright, zoekopdrachten, ... (zie de eerste operationele doelstellingen)).

Nick Poole, Collections Trust, 2013

‘Your customers are digitally promiscuous – they go everywhere. So that’s where you need to go to reach them.’

De platforms waar men de beelden kan vinden dienen zich verder te verbreden naar alle platforms waar mogelijke hergebruikers zich aandienen. Momenteel worden voornamelijk partnerschappen aangegaan met traditionele sectorspecifieke beeldplatformen (bijv. Europeana, Bridgeman Art Library, ...) en betalende beeldplatformen (Scala Archives). Aan eigentijdse en bij het publiek bekendere beeldplatformen werd vooralsnog minder gedacht. We denken dan aan de aanwezigheid op Google Art Institute, Flickr Commons, Wikimedia Commons en Internet Archive, ... De Wikimedia-vrijwilligers moesten zelfs een eigen project, ‘Wiki loves Art’ opzetten om beelden van copyright-free werk met een behoorlijke resolutie op hun platform te kunnen aanbieden. De Vlaamse Kunstcollectie staat een ruimere aanwezigheid op de bij het publiek bekende platforms voor. Gezien de huidige taakverdeling is dit ook de verantwoordelijkheid van Lukas, Art in Flanders. De Vlaamse Kunstcollectie wil Lukas hierin hands-on ondersteunen op het vlak van de geautomatiseerde doorstroming van beelden en metadata.

4.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- Optimalisatie van de vindbaarheid van onze websites, datahubs en content (metadata,

teksten en beelden).

- Goede afspraken over de publicatie en de levering van de metadata en beelden.
- De opvolging van de internationale tendensen in aggregatie.
- De geautomatiseerde koppeling van infrastructuren en de maximale benutting van de technische mogelijkheden.
- Duidelijke gelaagde licentiesystemen die zo homogeen mogelijk, over de verschillende collecties heen, worden ingezet.
- De tweetaligheid van de documentatie bij de aggregatietools.
- De internationale profilering van de toegang tot onze content.
- Een website volledig geënt op het hergebruik van data en beelden, als portaal voor de datahub en de beeldbank.
- De toeleiding naar alle portalen e.a. via onder meer sociale media.
- De hands-on ondersteuning van Lukas bij de geautomatiseerde doorstroming van de digitale collectie naar tal van beeldplatformen.

Actie 4.2 De Vlaamse Kunstcollectie biedt aan geïnteresseerde musea de mogelijkheid om aan te sluiten bij nieuwe en/of gezamenlijke vensters op de collecties.

De thematische websites van de Vlaamse Kunstcollectie zijn een ontegensprekelijk succes. Niet alleen brengen ze op een nog steeds unieke wijze de collecties van verschillende collectiehouders samen, ze brengen tevens de transversaliteit van het museumwerk in beeld, met aandacht voor collecties, archief, onderzoek, ... De websites worden in de Verenigde Staten door toonaangevende museumbibliotheken digitaal gearchiveerd zodat ze als archivalische bron kunnen blijven dienen. Onze websites worden niet alleen door het brede publiek gemaakt, menig curator gebruikte de websites om een selectie te maken voor toekomstige tentoonstellingen.

De Vlaamse Kunstcollectie blijft inzetten op websites als vensters op de collecties. Deze websites hebben in het kader van voorliggend beleidsplan volgende doelen:

- Ze moeten dienen als etalagefunctie die de gebruikers inzicht geeft in de omvang, de inhoudelijke rijkdom en de mogelijkheden van de digitale collectie.
- Ze moeten intermediairen en hergebruikers informatie geven over het hergebruik door middel van een overzicht van beschikbare API's, de gehanteerde licenties, de open metadata en de open beelden.
- Ze bieden een lab-functie aan waarin we zelf kunnen experimenteren met tools en data. Ze zijn de ultieme test voor de bruikbaarheid van onze metadata en beelden.
- Ze moeten collectie-specifieke informatie bieden voor professionals, internationale instellingen en gebruikersgroepen.
- Ze moeten de expressie zijn van een gezamenlijk overeengekomen merk.
- Vanzelfsprekend profileren we ons met de vensters ook internationaal.

De bestaande thematische websites (James Ensor, George Minne, Pieter Bruegel (oplevering in 2018), Vlaamse primitieven, Barok in Vlaanderen, Abstract Modernisme) en de koepelwebsite voor de beeldende kunstmusea worden verdergezet, indien nodig geüpgraded naar een nieuwe versie van het Content Management System (Drupal)) en regelmatig aangevuld met nieuwe content (dataverrijking, nieuwe beelden, nieuwe webpublicaties en andere verhaallijnen).

Nieuwe thematische websites kunnen worden opgezet. Deze dienen van onderuit te worden aangestuurd en kunnen naast een kunsthistorische benadering ook een andere thematische benadering krijgen (bijvoorbeeld archeologische collecties, volkskundige collecties, design en mode, wapens, voertuigen, ...).

Via de sociale media worden het publiek en eventuele hergebruikers warm gemaakt voor de (nieuwe) content op de websites.

4.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In de continuering, gebeurlijke vernieuwing en aanvulling van de huidige kunsthistorische websites.
- Het opzetten van minstens 2 nieuwe thematische websites. Deze hoeven niet noodzakelijkerwijs kunsthistorisch van aard zijn. Ook andere relevante thema's zijn mogelijk.
- De tweetaligheid van de websites (Engels-Nederlands).
- Een website volledig geënt op het hergebruik van data en beelden, als portaal voor de datahub en de beeldbank.
- Een duidelijke en homogene branding van de websites.
- De toeleiding naar de websites via sociale media.
- Het optimaliseren van de vindbaarheid van de websites via allerlei zoekmachines.
- Het organiseren van regelmatige redactiegroepen.

Actie 4.3 De Vlaamse Kunstcollectie biedt aan de geïnteresseerde musea technisch en inhoudelijk advies bij de keuze en de invulling van platformen voor collectie-ontsluiting en user-driven en andere hergebruikapplicaties.

De Vlaamse Kunstcollectie wil niet in de plaats treden van collectiebeherende organisaties die zelf specifieke platformen voor collectie-ontsluiting willen opzetten. We doen dat enkel wanneer dat generiek kan, via aggregatie (4.1) of via thematische vensters op de collecties (4.2).

Wanneer collectiebeherende organisaties met museumcollecties zelf een collectiewebsite of een bezoekersgids of wat dan ook willen organiseren op hun registratiesysteem, op de IIIF-beeldinfrastructuur en/of op de datahub-infrastructuur, dan moet dat vanzelfsprekend kunnen en dan zijn wij bereid om daarbij het nodige advies te geven.

Dat advies zal dan steeds worden gekaderd binnen de richtlijnen en inzichten die we onszelf opleggen voor wat betreft de openheid en uitwisselbaarheid van metadata en gedigitaliseerde beelden (zie OD 1), de openheid en het gedeeld eigenaarschap van de ingezette software (zie OD 2) en de vigerende inzichten en visies (zie OD 3) en de bruikbaarheid voor derden (zie OD 4).

Zoals in de inleiding van OD 4 werd gesteld vindt de Vlaamse Kunstcollectie het tevens belangrijk om de gebruikers zelf centraal te stellen. Het is dan ook zinvol om de collectiebeherende organisaties te helpen de gebruikersvragen in beeld te brengen en de gebruikersdoelgroep en hun noden goed te omschrijven.

Rekening houden met de vragen van gebruikers betekent ook behapbare content opleveren. Ook dat vergt een strategie op het vlak van multimediale storytelling. Hiertoe vindt de Vlaamse Kunstcollectie zich minder competent. Er zijn voldoende private spelers op de markt die zich daarin hebben gespecialiseerd.

Bite-size content?

Fits into people's lives, is where people hang out, is shareable, is snackable

(small curated collections of objects, images and video, blog posts, tweets, stories)

4.3.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- Het in kaart brengen van de museale ambities en het aanmoedigen van gezamenlijke oplossingsstrategieën.
- Het verkennen van de vragen van gebruikers (het brede publiek).
- In de competentie-ontwikkeling en ondersteuning van musea.
- Het doet dit via:
 - Masterclasses die de mogelijkheden betreffende het hergebruik illustreren.
 - De beschikbaarheid van de VKC-medewerkers voor eventuele ad hoc-stuurgroepen en werkgroepen getrokken door musea of museale groepen zelf.
 - Advies bij de opstelling van visie- en strategienota's en bestekken.
 - Het opzetten van gesprekstafels tussen aanbieders en musea.
 - Het opzetten van gesprekstafels tussen musea en gebruikersgroepen.
 - De nodige API's voor het geautomatiseerd doorstromen van de content naar de opgeleverde applicaties, diensten en websites.
 - Het opzetten van strategieën en detecteren of ontwikkelen van tools voor gebruikersonderzoek en nulmetingen voor het huidige bereik van het digitaal cultureel erfgoed (ism met Packed vzw, VIAA en andere knooppunten voor de digitalisering van cultureel erfgoed).

OD 5. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, helpt (groepen van) geïnteresseerde musea om hun museale processen sterker te automatiseren.

We stelden het reeds bij strategische doelstelling 4: In musea is er nood aan verdere afstemming van het werk in de verschillende departementen. Er is nood aan een sterkere informatie-flow tussen verschillende afdelingen binnen dezelfde organisatie. Er is nood aan het activeren van een digitaal archief. En hiermee bedoelen we zowel het levend archief als het historisch archief.

Er is een belangrijke nood aan change-management waarbij processen worden in kaart gebracht, geëvalueerd, bijgestuurd en gedigitaliseerd. Waarbij (geautomatiseerde) processen in alle entiteiten van de musea worden uitgerold, waarbij mensen hierin worden opgeleid en dossiers digitaal vorm krijgen,

In de podiumsector is de inzet van een planningsinstrument voor de inzet van alle assets (zalen, materieel, voorraden, personeel, vrijwilligers, bezoekers/klanten, ...) vrij algemeen. Steeds gebruikt men hiertoe software as a service binnen een cloud-platform.

Samen met de geïnteresseerde musea wil de Vlaamse Kunstcollectie onderzoeken welke platformen voor de museumsector interessant kunnen zijn. Samen met een beperkt aantal musea wil de Vlaamse Kunstcollectie een proefproject ter zake opzetten. Mogelijk kan hierin synergie gevonden worden met de rol van de steden en de Vlaamse overheid als inrichtende macht voor een aantal musea.

Daarnaast willen we de nood aan en de mogelijkheden tot een museum-webshop verkennen en, indien commercieel leefbaar, een platform hiertoe aanbieden.

Met deze operationele doelstellingen en acties hopen we een bijdrage te leveren aan het efficiënter en effectiever maken van een aantal minder collectiegerelateerde museumprocessen.

Actie 5.1 De Vlaamse kunstcollectie verkent, samen met de geïnteresseerde musea, geautomatiseerde planningsinstrumenten die van nut kunnen zijn voor de museale sector.

In de podiumsector is de inzet van een planningsinstrument voor de inzet van alle assets (zalen, materieel, voorraden, personeel, vrijwilligers, bezoekers/klanten, ...) vrij algemeen. Steeds gebruikt men hiertoe software as a service binnen een cloud-platform. Veel podiumkunstenorganisaties gebruiken Yesplan, het speciaal hiertoe ontwikkelde programma van 2drivers, een spin-off van de Vooruit in Gent. De Singel en de Vlaamse Opera gebruiken dan weer salesforce.com om alle interacties binnen de organisatie te managen.

Dergelijke software as a service is veel meer dan contactbeheer alleen, het zijn cloudplatformen waarop alle bedrijfsdata aanwezig zijn, via dewelke marketing kan worden opgezet, een hele analyse van de organisatie kan worden georganiseerd, community-building (met klanten, partners en personeel) loopt en waarop verschillende applicaties kunnen worden geënt.

Binnen de Vlaamse museumsector is de inzet van dergelijk planningsinstrument zowat compleet afwezig. Bij ons weten zet momenteel enkel M Leuven Yesplan in voor haar zaal-, suppoosten-, vrijwilligers- en gidsenbeleid.

Uit de enquête die we in functie van de opmaak van dit beleidsplan opzetten, bleek niettemin dat vooral de musea ingedeeld op het Vlaams niveau interesse hebben in dergelijk planningsinstrument.

De Vlaamse Kunstcollectie wil, in overleg met de geïnteresseerde musea onderzoeken welke de noodzakelijke functionaliteiten van dergelijk instrument zijn en verschillende softwarepakketten afwegen op hun functionaliteiten. In een proefproject kan de gezamenlijke uitrol van deze pakketten voor een beperkt aantal musea worden begeleid.

5.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In de opzet van gesprekstafels met geïnteresseerde musea en reeds bestaande gebruikers van dergelijke planningssoftware.
- In de opzet van gebruikersgroepen met geïnteresseerde musea over de noodzakelijke functionaliteiten voor een museale praktijk van dergelijk planningsinstrument.
- In de afweging met de geïnteresseerde musea van de voor- en nadelen van Yesplan, Salesforce en andere planningsinstrumenten.
- In een proefproject waarbij de gezamenlijke uitrol van zo'n planningsinstrument in een beperkt aantal musea wordt begeleid.
- Het opzetten van een gebruikersgroep voor na de uitrol van zo'n planningsinstrument.

Actie 5.2 De Vlaamse Kunstcollectie verkent, samen met de geïnteresseerde musea, de mogelijkheid van een gezamenlijke museumwebshop.

‘What’s your business model today? That’s what it is on the Internet.’

De Vlaamse musea zijn op het internet zowat volledig afwezig met hun aanbod uit de respectievelijke museumshops. In het beste geval zijn sommige tentoonstellingscatalogi beschikbaar op de webplatformen van de verantwoordelijke uitgever.

Daarnaast waren er in het verleden verzuchtingen in functie van gezamenlijk stockbeheer en het verkopen van producten uit de onderscheiden musea binnen de in het veld aanwezige museumshops.

In het buitenland zien we meer en meer musea met een e-commerce-strategie en de bijhorende services opduiken. Sommige zijn zelfs op verschillende platformen actief. Zo hebben ze soms een eigen website en zijn ze aanwezig op een platform zoals Amazon.

De tijd lijkt niettemin rijp voor een gezamenlijke internetshop voor de Vlaamse musea waarbij via een e-fulfilment-bedrijf het commerciële aanbod uit de museumshops ook via het web wordt aangeboden. Dergelijke bedrijven zorgen voor een e-commerceplatform (een webwinkel), opslag- en voorraadbeheer, het inpakken van het aanbod, de distributie van pakketten op nationaal en internationaal niveau via gespecialiseerde transportfirma’s. Ze zorgen voor een volledige customer service, inclusief retourmogelijkheden en juridische opvolging.

Mogelijk kan zo’n museumshop worden opgebouwd in de rand van de nog te lanceren museumpas.

5.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- In een consumentenonderzoek. Het consumentenonderzoek is cruciaal in het al of niet verder uitrollen van deze actie.
- In de opzet van gesprekstafels met geïnteresseerde musea en internationale best-off gebruikers van dergelijke e-fulfilment-bedrijven.
- In de opzet van gesprekstafels met geïnteresseerde musea over de noodzakelijke functionaliteiten voor een museale aanwezigheid op het vlak van e-commerce.
- In het werken aan een consensus-visie over de aanwezigheid van de Vlaamse museumshops op internet.
- In overleg met de actoren achter de museumpas in functie van eventuele afstemming.
- In een project waarbij de aanbesteding van zo’n gezamenlijke webshop wordt begeleid.
- In het opzetten van een gezamenlijke brandingstrategie.
- In het opzetten van een gezamenlijke lastenstructuur.
- Duiding bij de juridische voorwaarden voor e-commerce.
- Aanwezigheid op internationale conferenties voor museumshops⁷.

⁷ Voorbeelden van internationale conferenties voor museum shops:

- MSA Forward (<https://museumstoreassociation.org/msa-forward-2018/>)
- Association for Cultural Enterprises (<https://acenterprises.org.uk/events-and-training>)

OD 6. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt van museumcollecties, wil, in samenwerking met andere erfgoedactoren en formele en informele leerinstanties, werken aan digitale competenties en vaardigheden. De Vlaamse Kunstcollectie biedt hiertoe vorming, opleiding en hands-on ondersteuning.

Het gebrek aan voldoende technisch ICT-geschoold personeel (informatici en programmeurs) in musea is een belangrijke handicap in het opzetten van tal van initiatieven op het vlak van digitalisering. Bij het nemen van bepaalde strategische digitaliseringsbeslissingen kan men de reikwijdte van de genomen beslissingen onvoldoende inschatten. Zelden spreekt men dezelfde taal als allerlei leveranciers en ontwikkelaars waardoor misverstanden legio zijn. Er is onvoldoende inzicht in de technische opportuniteiten en bedreigingen waardoor ingekochte of ingehuurde software niet de gewenste resultaten levert. Concrete projecten waaraan men met goede wil participeert worden nooit ten volle geïmplementeerd omdat de nodige technische kennis ontbreekt. De houdbaarheidsdatum is vaak beperkt.

Het gebrek aan digitaal geletterd personeel in de erfgoedsector heeft verschillende redenen. We noemer er hier een aantal zonder volledig te willen zijn: digitaal geletterd personeel is veel te weinig een prioriteit in het personeelsbeleid, er zijn geen formele opleidingen op maat, de verloning in de erfgoedsector is minder royaal dan in de ICT-wereld, er is minder jobzekerheid door de projectmatige aanpak en de onzekere subsidieperiodes, er is nog steeds een weinig uitgewerkte visie op digitalisering binnen de organisaties zelf, ...

De Vlaamse Kunstcollectie wil, samen met Packed vzw werken aan een oplossingsstrategie om:

1. Een sterkere instroom te genereren van technisch geschoold personeel naar de erfgoedsector.
2. Het huidige personeel in de erfgoedsector te vormen in tal van digitaliseringsprocessen.
3. Hands-on ondersteuning te geven aan niet-technisch geschoolde erfgoedmedewerkers.

Dergelijke strategie behelst verschillende mogelijke acties:

- Het lobbyen voor relevante formele opleidingen waar de link tussen toegepaste informatica en erfgoedorganisaties praktijkgericht wordt geleerd.
- Het bijdragen aan dergelijke relevante formele opleidingen met erfgoedspecifieke gastcolleges en andere bijdragen, leerprogramma's en werk- en studieopdrachten.
- Het voorzien van stageplekken voor studenten die dergelijke relevante formele opleidingen volgen.
- Werken aan de digitale geletterdheid van het personeel dat reeds in de musea aanwezig is.
- Het hands-on ondersteunen van het personeel dat in de musea wordt belast met specifieke digitaliseringsopdrachten.

De Vlaamse Kunstcollectie wil hierin een rol spelen, samen met Packed vzw en alle andere geïnteresseerde organisaties zoals VIAA en de andere knooppunten voor digitalisering in de culturele erfgoedsector.

Actie 6.1 De Vlaamse Kunstcollectie wil, samen met Packed vzw en andere actoren, bijdragen aan de digitale competenties en vaardigheden van vrijwilligers en professionelen in de museumsector, en aan de erfgoedvertrouwdheid bij de professionelen in de IT-sector.

Nick Poole, Collections Trust, 2013

'If your people are not digitally-literate, your organization won't be either.'

De Vlaamse Kunstcollectie wil de rol van formele onderwijsinstellingen in het vormen van geschikt ICT-geschoold niet overnemen. In overleg en samenwerking met Packed vzw en andere actoren in de culturele erfgoedsector wil het wel de nodige initiatieven opzetten om dergelijke formele onderwijsinstellingen te helpen een erfgoedspecifiek aanbod op te zetten en de studenten stageplaatsen aan te bieden.

Voor het personeel dat reeds in de culturele erfgoedsector werkt wil de Vlaamse Kunstcollectie, in overleg met voornoemde spelers, concrete en algemene vormingsprogramma's opzetten om hun ICT-vaardigheden verder aan te scherpen.

6.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet, samen met Packed vzw en alle geïnteresseerde organisaties in:

- Gesprekstabfels tussen formele onderwijsinstellingen en culturele erfgoedactoren met het oog op het afstellen van de studieprogramma's op de noden in het veld en het voorzien van stageplekken voor geïnteresseerde studenten.
- Gastcolleges in de formele onderwijsinstellingen over algemene en bijzondere aspecten van digitalisering in de museumsector (op vraag).
- Jaarlijks minstens 1 stageplek binnen de Vlaamse Kunstcollectie voor een student in een relevante opleiding.
- Een tweejaarlijkse winter course van minstens 5 dagen voor bachelors en masters toegepaste informatica en museumprofessionals over de link tussen toegepaste informatica enerzijds en cultureel erfgoed anderzijds.
- Masterclasses en workshops voor museumprofessionals rond de aspecten waar de Vlaamse Kunstcollectie een aanbod voor heeft.

Actie 6.2 De Vlaamse Kunstcollectie biedt, waar nodig, hands-on en structurele ondersteuning op de museale werkvloer.

De ervaring bij de Vlaamse Kunstcollectie leert dat erfgoedpersoneel bij diverse interne of gezamenlijke digitaliseringstrajecten dikwijls aan zijn lot wordt overgelaten wanneer het concrete toepassingen van digitalisering op de werkvloer betreft. Het meeste erfgoedpersoneel is gewoon niet opgeleid om met de vaak moeilijke en zeer technische aspecten van een digitaliseringsactie om te gaan.

Daarnaast staat de vaak gehanteerde projectmatige en tijdelijke aanpak op gespannen voet met structurele en continue behoeften. Dat werd ook bevestigd door vaststellingen van de Nederlandse Taalunie: *'Digitale voorzieningen, informatiediensten en -producten zijn versnipperd. Daarbij is te weinig gestuurd op (structurele) samenwerking tussen instellingen en domeinen. De projectmatige aanpak overheerste. Vaak is er sprake van ketenfinanciering.*

Voorzieningen worden in elkaar opvolgende projecten in stand gehouden, meestal in combinatie met opeenvolgende onderzoeksopdrachten. De laatste schakel in de keten, de operationele implementatie, is bijna altijd de zwakste. Het gebrek aan samenhang maakt het voor eindgebruikers moeilijk om te bepalen welke collecties, objecten of gegevens via welke wegen digitaal beschikbaar zijn. De gebruikers zijn niet gebaat bij een al te sterk projectmatig georiënteerde aanpak van digitalisering.'

De Vlaamse Kunstcollectie leerde uit ervaring dat gezamenlijke trajecten en een hands-on begeleiding op de werkvloer veel productiever zijn, tot veel meer enthousiasme leiden en op lange termijn een deskundiger benadering faciliteren dan tal van vormingsdagen en workshops waarop het erfgoedpersoneel een (veel te) intensieve en moeilijke introductie krijgt in zeer technische oplossings tools waarvoor dat personeel niet in de wieg werd gelegd of nooit werd opgeleid.

Een structurele hands-on begeleiding binnen een gezamenlijk traject van verschillende organisaties lijkt arbeidsintensief, maar is het eigenlijk niet. Immers, bij de traditionele vormingen worden de ettelijke uren die het erfgoedpersoneel achteraf zwoegt om de zaken (meestal deels of soms zelfs helemaal niet) op orde te krijgen niet in rekening gebracht. Via een hands-on traject is er sprake van gedeelde verantwoordelijkheid (enerzijds tussen instellingen, anderzijds tussen personen) en gezamenlijke uitvoering. De ingezette deskundige neemt de erfgoedmedewerker bij de hand en begeleidt hem of haar tot de gewenste implementatie is uitgerold. Een groep van collectiebeherende organisaties doorloopt hetzelfde traject en kan aldus beter worden begeleid.

6.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse kunstcollectie voorziet:

- Het afstemmen van de oplossingsstrategieën van verschillende (groepen van) musea.
- Gebruikersgroepen voor gedeelde of gelijke infrastructuur.
- Een gecontinueerde hands-on begeleiding, ter plaatse in de collectiebeherende organisaties, voor de technisch moeilijke aspecten van het digitaliseringsbeleid in die organisaties waar in samenspraak met of onder begeleiding van de Vlaamse Kunstcollectie een actie wordt uitgerold.
- De nodige documentatie bij alle aangeleverde en uitgerolde oplossingen.

OD 7. De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt voor museumcollecties, confirmeert zich tot de internationale norm met betrekking tot het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Voor de Vlaamse Kunstcollectie is goed bestuur een uitgangspunt. De toenemende professionalisering en verzakelijking in de Vlaamse cultuursector en de noodzaak naar meer transparantie en ondernemerschap versterken het belang van correcte en efficiënte bestuurlijke principes. De Vlaamse Kunstcollectie onderschrijft deze beweging.

In de cultural governance die de Vlaamse Kunstcollectie voorstaat, staan de culturele en maatschappelijke resultaten en meerwaarde centraal, evenals de internationale en erfgoed specifieke invalshoeken. Dit alles steeds met respect voor alle interne (in eerste instantie de musea lid van de organisatie, het VKC-personeel en de bestuursorganen) en externe stakeholders (de overheden, de andere musea en actoren binnen het culturele erfgoedveld, de onderzoeksinstituten en universitaire centra, het brede publiek en tal van

hergebruikers). De Vlaamse Kunstcollectie wil strategisch werken binnen een duurzaam, ethisch, juridisch correct en financieel gezond kader.

Meer nog, NEN-ISO 26000-norm⁸ is de in 2010 ontwikkelde internationale norm die richtlijnen biedt met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. De Vlaamse Kunstcollectie wil deze principes respecteren. De principes geven tegelijkertijd ook invulling aan de principes van cultural governance zoals deze gemeenzaam bekend zijn. Verschillende aspecten van de ISO-norm kregen ook een vertaling op Cultuurzaam⁹

De 7 principes uit de internationale norm zijn de volgende:

1. *Rekenschap afleggen van haar effecten op de maatschappij, economie en het milieu;*

Via het bouwen van een contentlaag, uitwisselingslaag en dienstenlaag op de gedigitaliseerde content, via het ter beschikking stellen van een open informatiesysteem, via het hands-on werken, ... en alle daaraan te linken acties, hebben we precies voor ogen dat de Vlaamse Kunstcollectie meerwaarde creëert voor de samenleving en de economie. De werking wordt toegelicht in het jaarverslag.

2. *Transparantie in de besluiten en activiteiten die een effect hebben op de maatschappij en het milieu;*

Waar mogelijk proberen wij met de Vlaamse Kunstcollectie een bescheiden bijdrage te leveren aan het milieu. De regel is dat alle personeel van de Vlaamse Kunstcollectie hun verplaatsingen doen via het STOP-principe (eerst stappen, dan trappen, dan openbaar vervoer en als het echt niet anders kan, met de wagen). Internationale verplaatsingen gebeuren bij voorkeur per trein, dan pas met het vliegtuig. De terugbetaling van andere verplaatsingskosten dan het openbaar vervoer gebeurt maar wanneer het echt niet anders kan. Op het kantoor gelden afspraken rond het besparen van energie en papier.

3. *Ethisch gedrag;*

(Het personeel van) de Vlaamse Kunstcollectie conformeert zich tot de ICOM-code voor museale ethiek. Dit wordt nog eens geëxpliciteerd in operationele doelstelling 7.3.

4. *Respect voor de belangen van de stakeholders;*

In operationele doelstelling 7.2 (maar ook eerder) willen we aantonen hoe we rekening houden met de belangen van de verschillende stakeholders.

5. *Respect voor rechtsorde;*

Volgende wetgeving is uitermate relevant voor de werkzaamheden van de Vlaamse Kunstcollectie. De Vlaamse Kunstcollectie conformeert zich aan:

- Op Vlaams niveau: Het Cultureel erfgoeddecreet, het decreet hergebruik

⁸ <https://www.mvovlaanderen.be/fiche/iso-26000-zelfverklaring> ;
<https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en>

⁹ <https://www.cultuurzaam.be/instrument/impact-wizzard>

- overheidsinformatie;
- Op federaal niveau: De auteursrechtwetgeving, de arbeidswetgeving, de wet op de overheidsopdrachten, de VZW-wetgeving, de wetgeving relevant voor vrijwilligers;
 - Op Europees niveau: De Europese Richtlijn hergebruik overheidsinformatie en alle Richtlijnen die relevant zijn voor het auteursrecht.

6. *Respect voor internationale gedragsnormen;*

Via het respecteren van de internationale standaarden zoals beschreven in operationele doelstelling 1, conformeert de Vlaamse Kunstcollectie zich aan de internationale gedragsnormen voor wat betreft digitalisering van de collecties.

7. *Respect voor mensenrechten.*

De toepassing en het respect van de mensenrechten lijkt ons voor de activiteiten en de werking van de Vlaamse Kunstcollectie legio.

Actie 7.1 De rol, de bevoegdheden, de samenstelling en de werking van de bestuursorganen van de Vlaamse Kunstcollectie staan ten dienste van de doelstellingen en de missie van de organisatie.

De belangrijkste bestuursorganen van de Vlaamse Kunstcollectie zijn de Algemene Vergadering (AV), de Raad van Bestuur (RVB) en het directiecomité (Dirco),

De samenstelling van de AV, de RVB en het Dirco worden, in functie van de vernieuwde taakstelling van de VKC, zoals beschreven in dit beleidsplan, bijgestuurd. Het aantal vertegenwoordigers van de inrichtende machten van de vaste partnermusea (respectievelijk 7 en 3 per inrichtende macht in de AV en de RVB) dient verminderd te worden in functie van een betere representatieve vertegenwoordiging van de potentiële afnemers van diensten. Dit zal een statutenwijziging en het akkoord van de huidige inrichtende machten (de Vlaamse overheid en de participerende steden) en bijgevolg een bijzondere Algemene Vergadering vergen.

De samenstelling van de groep 'leden' ten persoonlijke titel dient te worden bijgestuurd in functie van de vakspecifieke deskundigheid op het vlak van 'digitalisering en musea'. Deze oefening wordt reeds opgestart in 2018, maar zal vermoedelijk worden gefinaliseerd in 2019, het eerste jaar van de nieuwe subsidieperiode.

De werking van de bestuursorganen wordt verder geregeld conform de wettelijke en decretale bepalingen. De bestuursorganen leggen verantwoording af aan elkaar, het principe van de checks and balances staat hierbij centraal. De bestuursorganen houden elkaar in voldoende mate op de hoogte van hun werking en beslissingen en garanderen aldus transparantie.

7.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- In een statutenwijziging aan het begin van de subsidieperiode. De statutenwijziging moet een evenwichtiger vertegenwoordiging van de musea in de bestuursorganen garanderen.
- In een hersamenstelling van de bestuursorganen in het begin van de subsidieperiode. Deze hersamenstelling moet een evenwichtiger vertegenwoordiging waarmaken door ervoor te zorgen dat bij de leden ten persoonlijke titel deskundigen in digitalisering en de culturele erfgoedsector (in het bijzonder musea) worden opgenomen, en dat er een betere spreiding komt van de vertegenwoordigers van de musea.

- Het directiecomité komt minstens 9 keer per jaar samen en legt verantwoording af aan de Raad van Bestuur. Op het directiecomité wordt telkens een overzicht gegeven van de inkomende facturen en de betalingsbewegingen die daarmee gepaard gaan. Er komt zowel een directiecomité voor de in het beleidsplan gevatte doelstellingen en acties naast een directiecomité voor andere eerder traditionele VKC-acties (die buiten het beleidsplan worden opgezet).
- De Raad van Bestuur komt minstens 2 keer per jaar samen (naar aanleiding van de opmaak van de jaarrekening van het vorige kalenderjaar en de opmaak van de begroting voor het nieuwe kalenderjaar) en legt verantwoording af aan de Algemene Vergadering.
- De Algemene Vergadering komt minstens 2 keer per jaar samen (naar aanleiding van de opmaak van de jaarrekening van het vorige kalenderjaar en de opmaak van de begroting voor het nieuwe kalenderjaar).

Actie 7.2 De bestuursorganen van de Vlaamse Kunstcollectie erkennen het belang van de interne en externe stakeholders. Bij de strategische beslissingen houden de bestuursorganen rekening met deze stakeholders.

De Vlaamse Kunstcollectie werkt in eerste instantie voor collectiebeherende organisaties met museumcollecties. Dergelijke organisaties (beeldende kunstmusea) waren reeds vertegenwoordigd in de bestuursorganen. De hierboven vermelde statutenwijziging moet de bestuursorganen nog representatiever maken voor de dienstenafnemers en andere stakeholders.

Maar ook buiten de bestuursorganen worden de noden en aandachtspunten van de stakeholders mee in overweging genomen. De Vlaamse Kunstcollectie doet dit via verschillende werkvormen.

Het **registratorenoverleg** is bedoeld om enerzijds permanent de vinger aan de pols te houden bij de deelnemende musea, maar anderzijds ook om de deelnemende musea op de hoogte te houden van de werkzaamheden binnen de Vlaamse Kunstcollectie. Waar het directiecomité doorgaans wordt bijgewoond door de door de RVB aangeduide museumdirecties, zijn op het registratorenoverleg alle betrokkenen bij het museaal digitaal beleid welkom. Uit ervaring weten we dat binnen de meeste collectiebeherende organisaties het de registratoren zijn die het best zicht hebben op de verschillende digitaliseringsstrategieën en –acties die bij de onderscheiden musea lopen. Immers, ze zorgen voor de content waarop verder kan worden gebouwd. Maar ook andere museummedewerkers zijn welkom (eigen informatici, dataconservatoren, informatiestrategen, ...). Het registratorenoverleg komt maximaal 4 keer per jaar samen. Het registratorenoverleg staat ook altijd open voor de sleutelactoren in de digitalisering (Packed vzw en anderen). De inhoud van het registratorenoverleg is voornamelijk algemeen of strategisch van aard.

Naast het registratorenoverleg worden door de Vlaamse Kunstcollecties ook **ad hoc werkgroepen** opgestart. Deze zijn dan belast met de concrete opvolging van specifieke, meestal technische acties. Waar het registratorenoverleg een totaaloverzicht biedt, zijn de werkgroepen bedoeld voor die medewerkers van musea die zich intens willen engageren in specifieke projecten of acties. Het werk in de werkgroepen is dus concreter en technischer. Werkgroepen kunnen zowel aan de organisaties gelieerde personeelsleden betrekken, als externe actoren, steeds sterk gerelateerd aan de inhoud van de werkgroep.

Vlaamse musea die van ons open en flexibel informatiesysteem willen gebruikmaken kunnen voor technische en andere ondersteuning gebruikmaken van onze hands-on ondersteuning. Maar we organiseren regelmatig ook **gebruikersgroepen** voor algemene instructies en teruggkoppelmomenten over de opzet en de compilatie van onze technische infrastructuur.

Voor de verdere ontwikkeling van thematische en andere websites zetten we **redactiegroepen** op zodat alle geïnteresseerde musea inzichten of content kunnen aanbrenge

Wanneer we niet-museale hergebruikers willen informeren over de technische werking van onze infrastructuur en de automatische doorstroming van de gedigitaliseerde content, dan organiseren we **werktafels**. Op deze wijze hopen we maximaal hergebruik van onze content aan te moedigen.

Wanneer we verschillende erfgoedgemeenschappen samenbrengen om diverse aspecten gezamenlijk te overleggen, dan doen we dit via **gesprekstafels**.

Tenslotte, om duiding te geven bij de verschillende werkzaamheden en de tendensen op digitaal vlak in de culturele erfgoedsector, zal de Vlaamse kunstcollectie jaarlijks minstens 3 digitale nieuwsbrieven verspreiden onder de Vlaamse musea en hun medewerkers.

7.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- Minstens 1 gezamenlijke bijeenkomst met Packed, VIAA, Lukas, andere knooppunten en de gecentraliseerde provinciale erfgoedbanken per jaar.
- Maximaal 4 vergaderingen van het registratorenoverleg per jaar waarop de werkzaamheden in de VKC worden toegelicht, alsook de collectiebeherende organisaties worden bevroegd. De Vlaamse Kunstcollectie kan hiertoe gebruikmaken van de vergaderinfrastructuur (inclusief lezingenzaal) van het MSK.
- Ad hoc of tijdelijke werkgroepen in functie van de realisatie van een specifiek actiepunt.
- Gebruikersgroepen, redactiegroepen, werktafels en gesprekstafels wanneer nodig.
- Jaarlijks minstens 3 digitale nieuwsbrieven.
- Een jaarverslag waarin rekenschap wordt afgelegd over de meerwaarde voor maatschappij, economie en milieu (maatschappelijk verantwoord ondernemen).

Actie 7.3 De Vlaamse Kunstcollectie werkt binnen de contouren van de relevante wetgeving (Vlaamse decreten, Belgische Wetten en Europese richtlijnen).

Volgende wetgeving is uitermate relevant voor de werkzaamheden van de Vlaamse Kunstcollectie:

- Op Vlaams niveau: Het Cultureel erfgoeddecreet, het decreet hergebruik overheidsinformatie;
- Op federaal niveau: De auteursrechtwetgeving, de arbeidswetgeving, de wet op de overheidsopdrachten, de VZW-wetgeving, wetgeving relevant voor de vrijwilligers;
- Op Europees niveau: De Europese richtlijn hergebruik overheidsinformatie en alle Richtlijnen die relevant zijn voor het auteursrecht.

Daarnaast worden de medewerkers van de Vlaamse Kunstcollectie ook verondersteld zich te houden aan de ethische code van ICOM¹⁰.

In het personeelsbeleid gelden de condities van het paritair comité 329: de minimumcondities voor verloning, vakantie, ...

¹⁰ http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/Codes/dutch.pdf

7.3.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- De tijdige indiening van jaarplannen, jaarrekeningen, jaarverslagen, projectdossiers, projectafrekeningen, ... conform het Cultureel erfgoeddecreet.
- De maximale terbeschikkingstelling van open content volgens het decreet hergebruik overheidsinformatie.
- Het afsluiten van de noodzakelijke licenties conform de auteurswetgeving. Clausules auteursrechten in de contracten van werknemers en dienstenleveranciers.
- Het voeren van een correct personeelsbeleid conform de arbeidswetgeving, het voeren van een gelijkekansen- en diversiteitsbeleid in haar personeelsbeleid.
- Het desgevallend bijhouden van een vrijwilligersregister en het eventuele tegemoetkomen in de kosten van de vrijwilligers conform de federale wetgeving.
- De Vlaamse Kunstcollectie betaalt volgende aspecten van het woon-werkverkeer terug: trein-, tram-, busabonnement en fietsvergoeding voor het woon-werkverkeer, de nodige railpassen voor de dienstverplaatsingen die buiten het reguliere woon-werkverkeer vallen. Terugbetaling van het gebruik van de wagen gebeurt pas wanneer er geen valabele alternatieven zijn bij het openbaar vervoer.
- Het personeel kan op kosten van de Vlaamse Kunstcollectie deelnemen aan de noodzakelijke vormingsmomenten, congressen en conferenties in zowel binnen- als buitenland. De internationale verplaatsingen gebeuren bij voorkeur per trein, dan pas per vliegtuig. Meerdaagse overnachtingen worden zo veel mogelijk beperkt.
- De bekendmaking, toewijzing en aanbesteding van opdrachten aan derden conform de wet op de overheidsopdrachten.
- De eventuele aanpassing en in elk geval naleving van de bepalingen uit de vzw-wetgeving en de BTW-wetgeving.
- Een engagementsverklaring voor alle personeelsleden waardoor deze zijn gebonden aan de ICOM-code voor musea.
- Hergebruiklicenties voor metadata en het open informatiesysteem.

Actie 7.4 De Vlaamse Kunstcollectie garandeert de betrouwbaarheid van de financiële en andere bedrijfsinformatie.

Tijdens elke vergadering van het directiecomité legt de coördinator een overzicht van de betaalde facturen voor aan de vergadering. De betalingsmachtigingen worden gerespecteerd.

De boekhoudkundige verwerking van het personeelsbeleid, de inkomende en uitgaande facturen alsook de bijhorende BTW-administratie wordt waargenomen door Ernst&Young Gent.

Jaarlijks in het voorjaar wordt de jaarrekening van het vorige kalenderjaar voorgelegd op achtereenvolgens directiecomité, Raad van Bestuur en tenslotte Algemene Vergadering.

Jaarlijks in het najaar wordt een begroting voor het volgende kalenderjaar voorgelegd op achtereenvolgens directiecomité, Raad van Bestuur en tenslotte Algemene Vergadering.

Aan het begin van de subsidieperiode wordt door de Algemene Vergadering een bedrijfsrevisor voor de hele subsidieperiode aangeduid.

Het verslag van de bedrijfsrevisor wordt jaarlijks aan het departement Cultuur bezorgd.

7.4.1 Voorziene en meetbare resultaten

De Vlaamse Kunstcollectie voorziet:

- Een maandelijks overzicht van de betaalde facturen ten behoeve van het directiecomité.
- De boekhoudkundige verwerking van de in- en uitkomende facturen en de BTW-administratie door een deskundig extern bureau.
- Jaarlijks een jaarrekening in het voorjaar en een begroting in het najaar.
- Een jaarlijks verslag van een erkende bedrijfsrevisor.

Wat hierna komt hoort in de onderscheiden dossiers van de verschillende Vlaamse Kunstcollectie-partnermusea

De Vlaamse Kunstcollectie heeft twee pijlers in haar werking.

De eerste pijler werd hierboven beschreven en is de concrete invulling van de rol 'Beeld- en databeheer voor musea' als dienstverlenende organisatie. Het is voor deze eerste pijler dat de Vlaamse Kunstcollectie bij de Vlaamse overheid een structurele subsidie aanvraagt op het cultureel erfgoeddecreet voor de periode 2019-2023.

De tweede pijler wordt hieronder beschreven. De Vlaamse Kunstcollectie blijft immers nog steeds een samenwerkingsverband van beeldende kunstmusea dat, op vraag van die deelnemende kunstmusea, gezamenlijke acties opzet. Het zijn de deelnemende beeldende kunstmusea (KMSKA, Musea Brugge, MSKGent, Mu.ZEE Oostende en M Leuven) die zelf bijdragen in de financiering van deze doelstellingen/acties. We vermelden deze doelstellingen en acties hier volledigheidshalve. Maar het zijn in feite de deelnemende beeldende kunstmusea zelf die zich hebben geëngageerd tot het inschrijven van deze doelstellingen en acties, alsook de bijhorende kosten, in hun onderscheiden beleidsplannen die ze (met uitzondering van het KMSKA) eveneens dienen op te maken voor de periode 2019-2023.

OD 8. Operationele doelstelling: Samen met de Vlaamse Kunstcollectie vzw zet MuseumX/OrganisatieY in op een praktijkgerichte krachtenbundeling met andere Vlaamse musea.

Actie 8.1 Museum X/OrganisatieY schrijft voor de realisatie van haar digitale strategie mee in op de doelstellingen en acties van de Vlaamse Kunstcollectie, het digitaal knooppunt voor museumcollecties.

In doelstelling XXX beschreven we de digitale strategie/ambitie die we met dit huis voorstaan. We beseffen dat we hierin niet alleen staan. Organisaties als Packed vzw en de Vlaamse Kunstcollectie vzw kunnen ons daarin ondersteunen. Enerzijds met expertise, anderzijds met de nodige hands-on ondersteuning.

Specifiek met en ten aanzien van de Vlaamse Kunstcollectie, het (digitaal) knooppunt voor museumcollecties, hebben we nauwe banden en grote verwachtingen. We engageren ons mede als inrichtende macht van de organisatie en dragen financieel bij in een aantal doelstellingen en acties van de organisatie. We zijn er immers van overtuigd dat de uitdagingen op het vlak van digitalisering maar ten goede kunnen opgenomen wanneer we de handen in elkaar slaan.

Voorop het vlak van het normaliseren en verrijken van de metadata, het voeren van een organisatiespecifiek beeldbeleid, het inzetten van een gedeeld en open informatiesysteem voor het hergebruiken van beelden en data én, tenslotte in functie van een effectief hergebruik van de gedigitaliseerde content en het automatiseren van een aantal museale processen, is het belangrijk dat we een overlegde strategie opzetten. We geloven dat dit de acties efficiënt en effectief maakt, in alle mogelijke betekenissen (technisch, financieel, personeel, ...). We zijn er zeker van dat een gedeelde infrastructuur oplossingen voor meerdere gelijkaardige

musea kan bieden. Net zoals de Vlaamse Kunstcollectie geloven we in een maximaal open beleid, waarbij de nadruk ligt op transparantie, vrije toegang tot kennis en informatie, collaboratief en coöperatief management, ... Samen met de Vlaamse Kunstcollectie willen we werk maken van open content, open access, open architectuur en open broncodes.

Met MuseumX/OrganisatieY schrijven we ons dan ook in op de shared services die vanuit de Vlaamse Kunstcollectie worden opgezet:

- In functie van hands-on normaliseren en verrijken van de metadata (contentlaag).
- In functie van het opzetten van een integraal beeldbeleid voor het museum/de organisatie (contentlaag).
- In functie van de ontwikkeling, het documenteren, het onderhoud en het gebruik van het flexibele en open informatiesysteem (desgevallend registratieplatform, in elk geval datahubinfrastructuur en IIF-beeldinfrastructuur) (verbindingslaag).
- In functie van het intern en extern hergebruik van de gedigitaliseerde content binnen diverse diensten (dienstenlaag).
- In functie van het automatiseren van de museale processen, meer bepaald de proefprojecten met de planningsinstrumenten en de museumwebshop.
- In functie van het verhogen van de digitale geletterdheid van de museummedewerkers.

8.1.1 Voorziene en meetbare resultaten

Het museumX/organisatie Y voorziet de deelname aan de projecten van de Vlaamse Kunstcollectie op het vlak van:

- normalisering (standaardiseren en verrijken) van de metadata,
- een organisatiespecifiek beeldbeheer,
- een organisatiespecifiek gelaagd licentiemodel
- een open en flexibel informatiesysteem, inclusief het gebruik van de datahub- en IIF-beeld-infrastructuur,
- de introductie en implementatie van vernieuwde vormen van hergebruik,
- de aggregatie van museale content naar internationale erfgoedplatforms,
- thematische en andere websites,
- het automatiseren van museale processen,
- het verhogen van de digitale geletterdheid in de musea.

Actie 8.2 Museum X/OrganisatieY zet in op een versterkte collectiemobiliteit en een overlegd collectiebeleid tussen de Vlaamse beeldende kunstmusea.

Museum X/organisatieY is sinds XXXX lid van de Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt van museumcollecties. We traden toe tot het samenwerkingsverband van beeldende kunstmusea omdat in de 21ste eeuw samenwerking een noodzakelijke voorwaarde is om de beschikbare middelen efficiënt en overlegd in te zetten.

Als museum/organisatie dragen we als inrichtende macht bij in het bestuur van de Vlaamse Kunstcollectie en in de financiële slagkracht.

Specifiek voor de volgende beleidsperiode worden volgende acties vooropgesteld:

De **shared liability**-regeling van de Vlaamse Kunstcollectie zal worden verbreed van het KMSKA, het Groeningemuseum en het MSK Gent naar de Musea Brugge, de AGB Kunsten en Design Gent, M - Museum Leuven, Mu.ZEE en de collectie Vlaamse Gemeenschap. Indien mogelijk ook naar de stedelijke musea Antwerpen (Samenwerkingsverband Oude Kunst in Context) en CAHF-musea. Wel dient gesteld dat een shared liability-regeling een verzekering op de private markt voor specifieke bruiklenen niet uitsluit. Het is evenmin een vrijbrief voor bruiklenen. De bruikleengever heeft nog steeds het recht om bepaalde bruikleenvragen niet te honoreren.

De verbreding van de shared liability-regeling lijkt ons belangrijk omdat hiermee ook de verantwoordelijkheden op het vlak van art handling, klimatisering en veiligheid worden scherpgesteld. Wanneer deze niet kunnen gegarandeerd worden blijft elke bruikleen, ook een onder de shared liability-regeling, allesbehalve evident.

Via het overleg van de Vlaamse beeldende kunstmusea volgt museumX/organisatieY de bewegingen rond **staatsindemniteit** en de alternatieven op de commerciële markt, zoals bijvoorbeeld de stockverzekering.

Via het overleg van de Vlaamse beeldende kunstmusea stemt museumX/organisatieY haar **bruikleen- en tentoonstellingsbeleid** af met dat van de andere Vlaamse beeldende kunstmusea, onder meer door het aanleveren van content voor een gezamenlijke bruikleen- en tentoonstellingskalender, het faciliteren van gezamenlijk kunsttransport bij bruiklenen aan dezelfde buitenlandse tentoonstellingsprojecten, ... We communiceren hierover met de Vlaamse overheid via de Art Flanders-evenementenkalender.

Via het overleg van de Vlaamse beeldende kunstmusea stemt museumX/organisatieY haar **acquisitiebeleid** af met dat van de andere Vlaamse beeldende kunstmusea. We zetten gezamenlijk in op een geactualiseerd en overlegd collectieplan en de proactieve uitwisseling van acquisitieplannen.

De Vlaamse Kunstcollectie neemt het secretariaat en de coördinatie waar van dit overlegd collectiebeleid.

8.2.1 Voorziene en meetbare resultaten

Het museumX/organisatie Y voorziet de deelname aan de projecten van de Vlaamse Kunstcollectie op het vlak van:

- shared liability,
- staatsindemniteit,
- het afstemmen van het bruikleen- en tentoonstellingsbeleid,
- het afstemmen van het acquisitiebeleid.

Actie 8.3 MuseumX/organisatieY stemt haar wetenschappelijke activiteiten af op de andere (Vlaamse) beeldende kunstmusea en de Vlaamse universiteiten.

Binnen de Vlaamse beeldende kunstmusea wordt een stevig wetenschappelijk beleid gevoerd. Dat blijkt uit het onderzoek in functie van de collecties en de tentoonstellingen, de initiatieven op het vlak van beheer en restauratie, de aanleg van wetenschappelijke bibliotheken, de relaties met de universiteiten, de organisatie van een jaarlijkse summer course voor internationale doctoraatsstudenten, ...

MuseumX/organisatieY wil haar wetenschappelijke initiatieven intenser afstemmen op de andere Vlaamse beeldende kunstmusea en de Vlaamse universiteiten en in elk geval de summer course continueren.

Minstens jaarlijks voorzien we een **overleg tussen alle Vlaamse beeldende kunstmusea enerzijds en alle geïnteresseerde Vlaamse universitaire faculteiten anderzijds betreffende de kunstwetenschappelijke initiatieven**. Ook de aan de musea gelieerde onderzoeksorganisaties zoals het Samenwerkingsverband Oude Kunst in Context/Rubenianum en het Kenniscentrum vzw worden hierop uitgenodigd. Het overleg heeft tot doel inzicht te krijgen in de verschillende museale projecten enerzijds en de verschillende universitaire projecten anderzijds. Dat kan gaan over tentoonstellingsprojecten,

wetenschappelijke onderzoeksprojecten, het uitwisselen van restauratieprojecten, op til zijnd doctoraatswerk, wetenschappelijke publicaties in voorbereiding, ... Anderzijds kunnen er ook praktische zaken worden overlegd, zoals de toegang tot de musea voor wetenschappelijk onderzoek, het vrijgeven van wetenschappelijk onderzoek voor metadatering en museaal hergebruik, het inzetten van jobstudenten en stagiairs, ... De Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt van museumcollecties, neemt de coördinatie en het secretariaat van dit overleg waar.

Eveneens wordt er **een jaarlijks overleg georganiseerd tussen de Vlaamse musea en de geïnteresseerde Vlaamse universitaire faculteiten op het vlak van metadatabeleid**, databeheerssystemen en opendatabeleid. Het kan immers interessant zijn te weten welke concrete projecten op dat vlak lopen in de musea en in de bevoegde faculteiten, welke technologie wordt gebruikt en op welke tendensen men inzet. Ook hier neemt de Vlaamse Kunstcollectie, het knooppunt van museumcollecties, de coördinatie en het secretariaat waar.

Een actie die we zeker willen continueren is de organisatie van de jaarlijkse summer course. Het opzet van de **Summer Course for the Study of the Arts in Flanders** is jaarlijks een selecte, hooggekwalificeerde groep van maximaal 20 jonge binnen- en buitenlandse onderzoekers naar Vlaanderen te halen. Kandidaten staan aan het begin van een academische carrière, zijn in het bezit van een masterdiploma of zijn doctoraatsstudent, junior curator of restaurator. Het masterdiploma werd maximaal 10 jaar geleden behaald.

De Summer Course biedt kandidaten een intensief (maximaal) 11-daags programma aan van lezingen, discussies en bezoeken (rond een specifiek Vlaams kunsthistorisch thema). Het thema wisselt elk jaar, met telkens een focus op een andere kunsthistorische periode. De kandidaten zijn gespecialiseerd in het desbetreffende thema.

De Summer Course geeft kandidaten een duidelijk inzicht in de Vlaamse kunstcollecties uit de bestudeerde periode, in de beschikbare en gepaste onderzoeksmethodes, het onderzoeksveld en de noden op onderzoeksvlak. Van de deelnemers wordt een actieve bijdrage verwacht, met een discussie na elke lezing.

De doelen van de organiserende partners zijn meervoudig. Het internationaal positioneren en profileren van de Vlaamse kunstcollecties, het artistieke patrimonium en de Vlaamse onderzoeksinstellingen. Het ontsluiten van de wetenschappelijke output van de Vlaamse instellingen. Het stimuleren en faciliteren van het internationaal wetenschappelijk onderzoek naar het voor Vlaanderen relevante kunsthistorische thema. Het optimaliseren van de communicatie en expertise-uitwisseling tussen het museale en het academische veld. Het verbreden en verdiepen van het netwerk en het versterken van de onderlinge samenwerking tussen de organiserende partners.

Sinds de start in 2014 werden drie edities georganiseerd (*The age of Van Eyck in context* (2015), *The Age of Rubens in context* (2016) en *Medieval and Renaissance Sculpture in the Low Countries* (2017)). In 2018 ligt de focus op de kunst van het Belgisch fin de siècle 1880-1914. In 2019 wordt toegespitst op Pieter Bruegel I. Vanaf 2020 wordt de programmatie herhaald.

De organiserende partners van de Summer Course zijn:

- het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen,
- de musea Brugge en het Vlaams onderzoekscentrum voor de kunst in de Bourgondische Nederlanden binnen Kenniscentrum vzw,
- Musea en Erfgoed Antwerpen, in het bijzonder het Samenwerkingsverband Oude Kunst in Context/Rubenianum,
- het Museum voor Schone Kunsten Gent,
- M – Museum Leuven,

- Mu.ZEE Oostende,
- de Vlaamse Kunstcollectie vzw,
- de Universiteit Gent,
- de KU Leuven

Naargelang het thema wordt beroep gedaan op contentpartners. De vaste contentpartner is het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium in Brussel.

Elk jaar wordt een beursaanvraag ingediend bij de Samuel H. Kress Foundation. Reeds vier opeenvolgende jaren kan de organisatie van de Summer Course dankzij hun History of Art Grants Program 2 studenten uit de VS (die ook staatsburger van de VS zijn) een beurs aanbieden die zowel de inschrijving als het vliegtuigticket van en naar de VS dekt.

De organiserende partners van de Summer Course for the Study of the Arts in Flanders engageren zich formeel voor minstens één herneming van de vijfjarige cyclus vanaf september 2019.

De laatste Summer Course (gewijd aan Pieter Bruegel I) van de eerste vijfjarige cyclus eindigt in juli 2019. Daarna wordt de cyclus hernomen met Summer Courses gewijd aan de Vlaamse primitieven (2020/ Musea Brugge en het Vlaams onderzoekscentrum voor de kunst in de Bourgondische Nederlanden binnen Kenniscentrum vzw), de barok (2021/ Samenwerkingsverband Oude Kunst in Context/Rubenianum en Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), laatmiddeleeuwse en renaissance beeldhouwkunst in de Lage Landen (2022/ M – Museum Leuven), het Belgisch fin de siècle (2023/ Museum voor Schone Kunsten Gent, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen en Mu.ZEE Oostende) en Pieter Bruegel I (2024/ Samenwerkingsverband Oude Kunst in Context/Rubenianum en Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen). Eventuele afwijkingen op de programmatie worden bij consensus beslist.

Behalve de twee universiteiten (UGent en KU Leuven) verbinden alle organiserende partners zich ertoe om jaarlijks financieel bij te dragen aan de tweede vijfdelige cyclus, volgens de afgesproken bijdrages in de meerjarenbegroting.

Alle partners verbinden zich ertoe om op inhoudelijk vlak bij te dragen aan het welslagen van de Summer Course. Met inhoudelijke steun wordt bedoeld: het inhoudelijk organiseren van de desbetreffende Summer Course, het bijwonen van de vergaderingen van de stuurgroep, het bijwonen van het selectiemoment, doceren tijdens de Summer Course.

De Vlaamse Kunstcollectie vzw verzorgt het secretariaat van de Summer Course en de dagdagelijkse voorbereiding en verslaggeving. Hiervoor kan 0,2 FTE worden ingezet. De kost van deze personeelsinzet kan worden verhaald op de inkomsten en bijdragen.

De Vlaamse beeldende kunstmusea voorzien ook in de nieuwe subsidieperiode via de Vlaamse Kunstcollectie **CODART** te ondersteunen. CODART is het wereldwijde netwerk van meer dan 700 museumconservatoren van Nederlandse en Vlaamse kunst in circa 300 musea in 50 landen. CODART verbindt en informeert hen via www.codart.nl, brengt ze samen tijdens congressen en focusbijeenkomsten, en geeft ze een podium via het digitale magazine, het eZine. Daarnaast onderhoudt CODART een nieuws- en berichtenservice over tentoonstellingen van Nederlandse en Vlaamse kunst wereldwijd. Met deze basisactiviteiten, vormt CODART een interactief platform voor uitwisseling van expertise, kunstwerken, tentoonstellingen en personen. Met dit alles vormt CODART een duurzame basis voor het internationale verhaal van de Vlaamse en Nederlandse meesters. De meeste conservatoren buiten Nederland en Vlaanderen zijn bovendien verantwoordelijk voor zowel de Vroeg-Nederlandse, Hollandse als Vlaamse kunst.

CODART wil de Nederlandse en Vlaamse meesters de komende jaren wereldwijd nog zichtbaarder en toegankelijker maken door een verdieping van de basisactiviteiten en door meer invulling te geven aan de betekenis en de relevantie van de oude meesters. CODART legt in de komende jaren de focus op *global perspective*, inclusiviteit, *new narratives*) en zet een *oral history* project op over het verleden en heden van het vak van de conservator.

8.3.1 Voorziene en meetbare resultaten

Het museumX/organisatie Y voorziet de deelname aan de projecten van de Vlaamse Kunstcollectie op het vlak van:

- overleg tussen alle Vlaamse beeldende kunstenmusea en alle geïnteresseerde Vlaamse universitaire faculteiten betreffende de kunstwetenschappelijke initiatieven
- overleg georganiseerd tussen de Vlaamse musea en de geïnteresseerde Vlaamse universitaire faculteiten op het vlak van metadatabeleid,
- de Summer Course for the Study of the Arts in Flanders
- de ondersteuning van CODART en de deelname aan CODART-activiteiten